

EL MIRALL

Núm. 187

3 EUR

Entrevista
Jordi Porta

• • •

Opinió
Pere Bueno

• • •

Itineraris
*El puig
d'en Farineta*

• • •

Art

• • •

Discoides

• • •

Llibres

• • •

Cinefàgia

Dossier

La ruta de la pedra en sec

Convocatòria de beques

"SA NOSTRA" 2008

**PROGRAMA D'AJUTS PER A L'AMPLIACIÓ
D'ESTUDIS A L'ESTRANGER**

Amb la col·laboració:

Universitat de les
Illes Balears

 Obra Social
SA NOSTRA Caixa de Balears

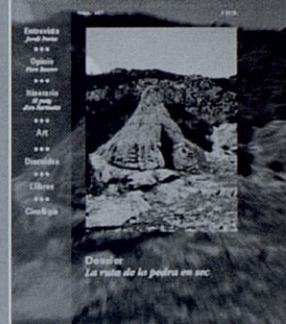
Convocatòria 2008 del 21 d'abril al 16 de maig
www.sanostra.es

EL MIRALL

Universitat de les
Illes Balears
Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colònia

EL MIRALL

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Abril de 2008

Núm. 187

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:

<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:

Jaume Lladó

Director:

Josep Melià

Cap de redacció:

Macià Calafat

Consell editorial:

Jaume Lladó

Josep Melià

Joan Miquel Chacon

Joan Guasp

Pere Bueno

Publicitat:

Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural

C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià

C/ del Baró de Càrcer, 37

46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny

Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma

Tel. 971 475754

Dipòsit legal

PM 10-1987

EDITORIAL

MÉS QUE SOL I PLATJA

4

DOSSIER

LA RUTA DE PEDRA EN SEC

5

OPINIÓ

PERE BUENO

17

ENTREVISTA

MACIÀ CALAFAT. JORDI PORTA

18

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

24

CENT RAONS...

ÀNGEL GENÉ. LA HISTÒRIA DEL PUIG DE SANT PERE (I)

27

ART

JOSEP MARIA ALAMINOS. PEP CANYELLES: DUALITATS, EQUILIBRIS I DISTÀNCIES

32

EL SEMÀFOR

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

34

LLIBRES

BIEL MESQUIDA. RODOREDAGRAFIA EXCEL·LENT DE MERCÈ IBARZ

36

DISCOIDES

RAFAEL M. CREUS. ENTREVISTA A MAIA PLANAS

38

ITINERARIS

GASPAR VALERO. EL PUIG DE'N FARINETA

42

CINEFÀGIA

MATÍAS VALLÉS. LA FI DEL CINEMA (CAP. XXXVIII)

48

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5108919998

Més que sol i platja

Les Illes Balears som un país amb enormes atractius turístics fruit d'una riquesa paisatgística i natural d'extraordinària qualitat. En el conjunt balear, la serra de Tramuntana conforma un espai singular i d'indiscutible bellesa. La Serra és el gran espai natural muntanyós de les nostres illes. Un espai on la transformació humana ha tingut unes característiques que no podríem qualificar d'especialment agressiva. Les marjades possiblement són una bona mostra d'aquesta intervenció humana suau. Les poblacions que hi ha, com Fornalutx o Banyalbufar, per posar dos exemples no tan típics ni tòpics, tenen unes dimensions i una arquitectura que fins i tot podríem dir que, en general, enriqueixen l'indret.

Més enllà del sol i de la platja hi ha vida. Una vida ben interessant. Perquè encara que un cert autoodi ens faci perdre de vista la llarga llista d'elements de gran potencialitat turística que tenim, allò indubtable és que són molts els visitants que han quedat meravellats per algunes de les nostres contrades, entre les quals per la serra de Tramuntana. Des de l'arxiduc Carles, passant per pintors i artistes diversos, fins als senderistes i els turistes d'avui en dia, són in comptables les persones que han quedat enamorades de la llum i del color dels racons de la Serra.

Posar en valor la serra de Tramuntana és una tasca ben encertada si es fa des del respecte. La diversificació i la desestacionalització del nostre producte turístic passa sobretot per aprofitar aquelles especificitats que només nosaltres podem oferir. És des d'aquest punt de vista que resulta tan positiva la tasca que des de fa anys desenvolupa el Consell de Mallorca amb el projecte de la ruta de pedra en sec. Establir i recuperar itineraris dins la Serra, i dotar-los d'una xarxa de refugis acollidors i integrats en el paisatge, són realitzacions necessàries per dinamitzar aquest emblema de Mallorca que és la Serra.

Un dels problemes de la política moderna és el desprestigi dels polítics i la sensació general que només s'aprofiten del càrrec amb finalitats personals. La ruta de pedra en sec pot ser un bon exemple del contrari, d'una tasca ben feta des de les administracions, del compromís per dotar de més força un recurs natural d'alt valor com és la Serra. Davant una opinió pública que només destaca les coses que van malament, és pertinent, de tant en tant, constatar que hi ha coses que van bé i que es fan correctament. Òbviament, la perfecció no existeix, i sempre hi ha coses que poden millorar-se. Ara, en conjunt, com a iniciativa la ruta és un encert evident. Que el nostre paisatge i el nostre patrimoni siguin l'eix definidor d'un projecte públic potent i engrescador és una cosa que no hauria de passar desapercebuda. Un projecte que és tan atrevit i ambiciós que fins i tot supera el marc de la Serra per intentar aprofitar les sinèrgies que històricament hi havia cap a la zona d'Artà.

Per a un poder públic, pobre com el nostre, avançar en aquest projecte és una feina que cal lloar. Un projecte que possiblement no sigui prou conegut ni prou apreciat dins aquesta societat que tan sovint viu d'esquena a realitats magnífiques que té aquí a la vora. Donar a conèixer la ruta de pedra en sec és fonamental perquè el projecte assoleixi els objectius. Des d'aquestes pàgines ens volem afegir a aquesta tasca i aportar-hi el nostre gra d'arena.

La ruta de pedra en sec

Doisier

Senyals de fusta de ruta de pedra en sec situades a les proximitats de l'embassament de Cúber. Les sigles GR 221 indica que l'itinerari forma part de la ruta de pedra en sec.

Identitats, escenaris i històries

ANTONI REYNÉS TRIAS

La pedra, sense cap mena d'argamassa o de material de lligam, fou utilitzada a la serra de Tramuntana per bastir un gran nombre d'estructures destinades a aprofitar-ne els recursos.

La transformació generada per la creació de noves terres de conreu, la delimitació de propietats o la millora de l'aprofitament ramader o forestal fou de gran abast, i ens ha llegat uns paisatges i uns elements de gran valor. Aquestes construccions, d'una forta càrrega simbòlica, són el fruit d'una cultura i d'uns coneixements que compartim amb altres regions de la mediterrània però que a l'illa han assolit un perfeccionament i una singularitat notables.

L'autoria d'aquestes obres es pot atribuir en part als roters, als carboners, als pagesos o als calciners, però la diversitat i la qualitat són majoritàriament fruit del treball dels margers. L'antiguitat d'aquest ofici, que es remunta almenys al segle XIV, i l'elevat desenvolupament impliquen, a més, l'existència d'uns coneixements, d'unes tradicions i d'un utilatge específics, avui sortosament salvaguardats.

Els marges són sens dubte l'element més visible de les obres de pedra en sec, no debades ocupen més d'un 20% de la superfície de la serralada (més de 210 quilòmetres quadrats), proporció que augmenta en municipis com Sóller o Alaró fins a gairebé el 50%.

Els murs, omnipresents en els vessants muntanyosos, tenen una elevada diversitat tipològica i són d'indubtable qualitat constructiva. Conformen, a més, sistemes d'una gran complexitat, amb una gran varietat de disposicions i en els quals tenen una importància cabdal els sistemes de drenatges. Torrents canalitzats, albellons i ratlles contribueixen a assegurar l'estabilitat d'uns conjunts que tenen en les pluges intenses el principal enemic.

Els espais marjats es completen amb altres elements destinats a facilitar l'accés (escales, rampes, etc.); a assegurar l'abastiment d'aigua (fonts, cisternes, aljubs, etc.); a servir d'aixopluc a persones i a bestiar, i a afavorir les tasques agrícoles, com és el cas de les eres.

Destacar algun d'aquests paisatges agraris per sobre dels altres és força difícil, encara que són punts de referència les marjades de reguiu de Banyalbufar i els olivars del barranc de Biniaraix. No podem oblidar, però, que molts d'aquests indrets constitueixen obres úniques, reflex de les condicions econòmiques del moment, el relleu, el pedreny disponible, la voluntat del propietari i la tasca dels margers, diferent en cada moment com correspon al caràcter artesanal de l'ofici.

Tot un conjunt d'activitats tradicionals han deixat també la seva empremta en forma de construccions d'alt valor etnològic. És el

Una parella de senderistes puja pel camí del barranc de Biniarix, autèntic museu de les construccions de pedra en sec i reconegut institucionalment com a bé d'interès cultural pel valor paisatgístic, naturalístic, històric i cultural.

cas de l'obtenció de carbó i de calç o de la recollida de la neu. D'aquesta darrera activitat, se'ns presenten exemples especialment significatius entorn del massís del Massanella, on el conjunt de cases de neu, pous, barraques i camins ha merescut la protecció com a bé d'interès cultural en la categoria de lloc d'interès etnològic.

Pel que fa als carboners, sobta la gran quantitat de rotles de sitja, de barraques i de forns de pa que trobam en els nostres boscs, i que fan palesa una intensa explotació. Entorn de totes aquestes explotacions localitzam un important patrimoni viari, d'un valor constructiu molt elevat i amb diversos elements: els empedrats que asseguren la resistència a l'erosió produïda per les aigües i pel pas d'homens i de bestiar; la cadena, o filada de pedres central, element ornamental que, a més, contribueix a con-

servar-lo; marges per sostenir el ferm; grans pedres anomenades escopidors, per delimitar el traçat; guals i passadores per superar els torrents; ratlletes, a manera d'esglaons o amb la funció de treure l'aigua; paretons; etc.

Cal assenyalar també que, paral·lelament a la transformació provocada per l'aixecament dels marges i altres elements de pedra en sec, es generà un canvi significatiu de l'entorn amb fortes implicacions mediambientals. A més de la influència en el control de l'erosió, els nous hàbitats creats i mantinguts per la intervenció de l'home contribueixen decisivament a mantenir la diversitat del nostre entorn natural i en aquests hi sobreviuen o s'hi refugien gran nombre d'espècies animals i vegetals.

Ateses aquestes consideracions, no és estrany que amb el temps una part important d'aquests paisatges

hagin esdevingut un recurs turístic important, venut als nostres visitants, encara que sovint sense que els esforços invertits a protegir-los o a conservar-los hagin estat proporcionals.

En aquest sentit, la ruta de pedra en sec s'ha d'entendre com un projecte de desenvolupament sostenible per a la Serra, en el qual l'activitat econòmica va en paral·lel a un procés de promoció de les activitats i dels oficis que permeten la conservació en bon estat d'aquestes obres, al mateix temps que es duen a terme accions de sensibilització i tasques de protecció i de rehabilitació dels elements de pedra en sec més importants.

***Antoni Reynés Trias és coordinador del programa de Patrimoni de pedra en sec del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca.**

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.rolan.es

Els valors naturals de la ruta de pedra en sec

DIEGO PAREJA COLOMAR

Amb la ruta de pedra en sec el senderista pot entrar en contacte amb la natura de la serra de Tramuntana i descobrir els nombrosos valors tant paisatgístics com patrimonials que conformen un espectacular paisatge de muntanya, no debades la ruta travessa la unitat muntanyenca no tan sols de Mallorca sinó de totes les Balears.

A continuació, farem una breu descripció dels principals elements definidors del paisatge natural.

En l'àmbit científic s'ha descrit el dinamisme dels sistemes naturals a través de l'espai i del temps com a canvis en el paisatge. El concepte de paisatgisme, segons la Dra. Maria de Bolòs, geògrafa experta en l'estudi del paisatge, es descriu com «una porció de l'espai geogràfic que constitueix, en una escala determinada, un conjunt o un sistema format per elements interconnexionats, tant abiòtics com biòtics, que es troben en constant transformació i que s'organitzen com un sistema que pot ser delimitat sobre la superfície terrestre de forma més o menys precisa».

El paisatge que observarà el senderista serà per tant el resultat de la interacció al llarg del temps dels elements naturals, climàtics, geològics i biològics, als quals s'ha d'afegir l'acció humana.

L'orografia de la ruta

La serra de Tramuntana constitueix l'alineació muntanyosa més extensa i més elevada de les illes Balears. Orientada de SW a NE, conforma una unitat morfoestructural de 90 quilòmetres de llargada per uns 15 quilòmetres d'amplària, que limita Mallorca pel NW. Deu l'estructura interna a les forces tectòniques durant l'orogènia alpina (oligocè-miocè mitjà), que produeixen deformacions clarament manifestades per nombrosos replecs, falles directes i inverses, mantells de corriment, finestres tectòniques, etc. El modelat càrstic és omnipresent per tota la serralada, a partir del qual han aparegut nom-

brores formacions (coves i avencs) molt importants pels endemismes que hi viuen i també per formar part igual que bona part de la serra de Tramuntana de la Xarxa Natura 2000.

El paisatge natural

Ja en el segle XIX l'arxiduc Lluís

Salvador (1847-1915) en la seva famosa obra *Die Balearen* feia referència a la majestuositat dels diferents paisatges particulars i de conjunt que es podien contemplar a l'illa de Mallorca i més concretament a Tramuntana: «[...] he tractat de reflectir les bel·leses d'aquest racó privilegiat de la terra. Els que no el coneguin obtindran una im-

pressió del seu atractiu, per aquelles que ja l'han visitat, i han pogut gaudir al temps dels aires nets i diàfans de les muntanyes, potser puguin representar un benvingut recordatori, encara que no siguin sinó un pobre reflex de l'exhuberant realitat.» (Habsburg-Lorena, L.S.: *Die Balearen*, viii, pàg. III)

L'oferta paisatgística de la Serra vindrà donada en gran manera per la fauna i per la flora. En aquest punt hem de constatar el doble efecte illa que es produeix a la Serra, a causa en bona part de la morfologia i del clima. D'aquest anomenat efecte illa, han aparegut els diferents endemismes que són en molts de casos elements molt im-

portants dintre de les diferents comunitats vegetals. S'ha de tenir present que les espècies de la serralada, per les particulars condicions que les envolten, tenen un valor incalculable des del punt de vista naturalístic.

La vegetació

L'alzinar (*Quercion ilicis*) és la comunitat forestal per excel·lència de l'illa, el bosc més desenvolupat que es pot trobar a la Serra. És possible trobar-ne des de zones baixes, preferentment obagues i els fons de valls, fins a zones de muntanya (1.200 metres), excepte les zones culminals, on les condicions no són òptimes i pareixen un altre tipus de comunitats fructícoles permanents molt riques en endemismes. L'únic condicionant perquè es desenvolupi l'alzinar és que hi hagi una pluviometria per sobre dels 600 mm anuals.

L'estat actual dels alzinars és conseqüència de l'aprofitament del qual fou objecte en temps passats;

en són un bon testimoni la gran quantitat de barraques de carboner i de sitges, presents al llarg del recorregut per aquests boscs.

La màquia (*Oleo-ceratonion*), per causa de la manca d'humitat, pot desplaçar l'alzinar. És una comunitat arbustiva en què és abundant l'ullastre (*Olea europea*). Correspon a un bosc baix estratificat on sovint apareix un estrat arborei compost per pins (*Pinus halepensis*). Els alzinars, els pinars i els ullastrars sovint es troben en contacte.

Els murterars, poblaments arbustius dominats per la murta (*Myrtus communis*), representen el trànsit entre la màquia (*Oleo-ceratonion*) i l'alzinar (*Quercion ilicis*), i els trobam localitzats a les parts baixes de valls relativament humides. Les comunitats de penyal posseeixen moltes espècies endèmiques i, com indica el nom, les podrem trobar en qualsevol penyal des del nivell del mar fins a la zona més alta de la muntanya.

A les petites esclletxes de les roques (llocs ombrívols i humits) es pot

trobar una altra comunitat vegetal, extraordinària per l'altíssima concentració d'endemismes. En aquest cas, són plantes diminutes, herbàcies, de petites flors, amb aspecte de molsa. Aquestes comunitats de penyals tenen un valor naturalístic excepcional, ja que contenen un gran nombre d'espècies endèmiques de l'àrea balear. Les més interessants s'han descrit com diverses associacions que componen una aliança pròpia de les Balears: *Brassico-helichrysion rupestris*.

Finalment, cal destacar la presència de bosquets caducifolis de rotaboc (*Acer opalus* ssp. *granatense*) i (*Lonicera pyrenaica* ssp. *majoricensis*) generalment en llocs molt concrets per sobre dels 1.000 metres. Aquesta comunitat representa un interès biogeogràfic extraordinari, ja que és l'única de filiació extramediterrània que de manera relictual es conserva actualment a les Balears.

La fauna

Quant al catàleg faunístic de la serra de Tramuntana, aquest comprèn gairebé la totalitat dels tàxons de l'illa, excepte els de les zones humides. De tal manera que s'han fet unes estimacions que conclouen que la majoria de les espècies d'invertebrats terrestres de les nostres illes (5000-10000) estarien presents a la Serra.

Dins dels vertebrats ens trobam espècies molts característiques. Dels mamífers carnívors podem destacar el mart (*Martes martes*) i la geneta (*Genetta genetta balearica*), la qual és menys freqüent que el mart i colonitza zones de garriga com l'eriçó (*Atelerix algirus*), alzinars i cims de muntanya. A la Serra es troben 12 de les 15 espècies de ratapinyada, i en qüestió de rèptils i d'amfibis cal destacar l'emblemàtic ferreret (*Alytes muletensis*), que viu als canyons càrstics, i la serp d'aigua (*Natrix maura*), depredadora del ferreret.

Finalment, des del punt de vista ornitològic hem de citar la important presència de diverses espècies d'ocells que de manera quasi

total viuen i/o nidifiquen als penya-segats de la serra de Tramuntana. L'espècie més emblemàtica quan es parla d'aus, fins i tot com a símbol conservacionista de la serra de Tramuntana, és indiscutiblement el voltor negre (*Aegypius monachus*). D'altra banda, també cal destacar les rapinyaires com el falcó marí (*Falco eleonorae*) o l'àguila peixatera (*Pandion halietus*).

La protecció de la serra de Tramuntana

Actualment, la serra de Tramuntana està declarada paratge natural segons l'Acord del Consell de Govern de dia 16 de març de 2007, i d'acord amb la Llei 4/89, de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres, derogada recentment per la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat. A més, i com a complement d'aquesta protecció, bona part de la Serra està catalogada com a ANEI (àrea natural d'especial interès) per la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears.

Finalment, cal esmentar la declaració d'una bona part de la serra de Tramuntana com a LIC (lloc d'interès comunitari) i ZEPA (zona d'especial protecció per a les aus) d'acord amb les directives comunitàries d'hàbitats i aus dels anys 1992 i 1979 respectivament. Les activitats de lleure, entre les quals hi ha el senderisme, estan permeses d'acord amb el Pla d'ordenació dels recursos naturals aprovat a les zones d'ús limitat, compatibles i d'ús general.

En definitiva, el senderista que vulgui travessar la serra de Tramuntana recorrent la ruta de pedra en sec es trobarà amb uns valors naturals que, com s'ha dit moltes vegades, s'han de gaudir, estimar i conservar.

***Diego Pareja Colomar és tècnic col·laborador del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca.**

La ruta de pedra en sec, un itinerari senderista

ANTONI BARCELÓ ADROVER

La ruta de pedra en sec és, juntament amb la ruta Artà-Lluc, un dels dos senders de gran recorregut promoguts pel Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca a partir de la recuperació de l'antiga xarxa de camins que travessa la serra de Tramuntana.

La creació d'aquestes rutes, i en concret la de pedra en sec, ha suposat treballar interessos, perspectives i aspectes que giren entorn d'un eix central com és l'antiga xarxa viària de la serra de Tramuntana.

Donarem, a continuació, unes pinzellades sobre el projecte de la ruta de pedra en sec com a itinerari senderista.

El programa «Camina per Mallorca»

El programa «Camina per Mallorca» es va originar a partir del Pla de desenvolupament sostenible per a Mallorca 2004-2010, aprovat l'any 2003 pel Ple del Consell de Mallorca, i es basa, entre altres criteris, a conèixer els recursos que hi ha en l'àmbit local que presenten un potencial per al desenvolupament sostenible, a fomentar la recerca a escala local i a crear sistemes innovadors i originals de participació dels actors locals.

El programa té com a finalitat recuperar el patrimoni viari tradicional millorant-lo, habilitant-lo, senyalitzant-lo –en forma de senders, ja siguin de gran o petit recorregut– i editant material divulgatiu per posar-lo a l'abast dels caminants.

A més d'aquestes dues gran rutes, el Consell de Mallorca, en col·laboració amb els ajuntaments, ofereix nombrosos camins senyalitzats que permeten descobrir indrets d'un gran valor natural i patrimonial, alhora que incrementen l'oferta senderista insular.

El senderisme com a activitat que es desenvolupa en el medi natural és una variant de l'excursionisme,

ja que segueix itineraris convenientment senyalitzats. A l'Estat espanyol, va tenir els seus orígens als anys setenta. El 2 de març de 1975 es va posar a l'ermita de Sant Blai a Tivissa (Tarragona) la primera marca de gran recorregut a Espanya. L'any 2007 hi havia 46.897 quilòmetres de senders senyalitzats i homologats per les diferents federacions territorials que depenen de la Federació Espanyola d'Esports de

Muntanya i Escalada (FEDME), i 15.327 quilòmetres en projecte, en fase de realització o amb l'homologació provisional.

D'altra banda, són més de 800.000 els quilòmetres de senders senyalitzats que han creat i mantenen les entitats afiliades a l'Associació Europea de Senderisme (ERA), constituïda entre els anys 1969 i 1971, i que aglutina més de 5 milions de socis.

La ruta de pedra en sec

la ruta de pedra en sec ha estat el primer itinerari de gran recorregut de les Illes Balears homologat per la Federació Espanyola de Muntanyisme com a GR 221. El recorregut discorre íntegrament per la serra de Tramuntana. Es tracta d'una ruta de 283 quilòmetres creada a partir de la unió de nombrosos camins de menys recorre-

gut, majoritàriament de ferradura, que s'utilitzaven tradicionalment per comunicar poblacions, per aprofitar els recursos naturals (lletya, neu, carbó...) o que ja es varen construir amb la intenció de servir per a l'esbarjo i per gaudir del paisatge. Atenent les funcions que complia cada camí concret, hi ha diferències notables en els aspectes constructius, d'estètica i de grau d'elaboració.

	Nre. d'etapes	Nre. de variants	Km totals	Municipis que travessa
Ruta de pedra en sec	8	10	283	Andratx, Calvià, Puigpunyent, Estellencs, Banyalbufar, Esporles, Valldemossa, Bunyola, Alaró, Mancor, Deià, Sóller, Fornalutx, Escorca i Pollença

Quadre 1: Característiques de la ruta de pedra en sec

En tots els casos, els camins que actualment formen part de la ruta de pedra en sec, oberts i senyalitzats, tenen els trets següents:

— Són públics o s'ha arribat a convenis amb la propietat privada perquè els cedeixi al pas públic i gratuït.

— S'adrecen a la població en general, ja que normalment són de dificultat baixa o de dificultat mitjana. Eviten les zones de gran fragilitat ambiental i les zones perilloses o de risc.

— Utilitzen antigues vies de comunicació o camins tradicionals i ofereixen un interès paisatgístic, històric o cultural important.

— S'han senyalitzat convenientment i s'hi han col·locat advertiments o elements (botadors, passadores, reixes de protecció...) que

garanteixen la seguretat del senderista.

— Permeten que el caminant arribi o s'apropi al punt de partida del camí mitjançant el transport públic.

D'acord amb els criteris establerts en l'àmbit internacional, els senders de gran recorregut han de tenir longituds que impliquen més d'una jornada de trajecte i que s'identifiquen amb unes marques internacionals de color blanc i vermell.

La ruta de pedra en sec se senyalitza amb pals direccionals, les conegudes fletxes, les balises o estakes i els plafons informatius que duen un mapa amb el temps de recorregut, els punts d'interès i el perfil de l'itinerari, entre altra informació útil.

Tots aquests elements incorporen

les franges de color blanc i vermell esmentades reconegudes internacionalment.

La xarxa de refugis del Consell de Mallorca

Els refugis són infraestructures indispensables en l'àmbit d'un sender de llarg recorregut, perquè el senderista s'hi pugui allotjar, hi pugui menjar, informar-se o simplement descansar i recuperar forces durant el trajecte. La xarxa de refugis del Consell de Mallorca està formada per antigues edificacions ubicades en llocs estratègics que s'han restaurat seguint l'arquitectura tradicional de la zona on es troben. Cal dir també que els refugis estan associats a importants elements patrimonials de caràcter

	Tossals Verds	Muleta	Can Boi	Son Amer	Pont Romà	La Trapa	Pendent
Situació	Escorca	Port de Sóller	Deià	Escorca	Pollença	Andratx	Estellencs, Esporles i Alaró
Altitud snm	540	110	125	548	60	267	—
Places	30	30	32	54	32	30	—
Estat	Operatiu	Operatiu	Operatiu	Operatiu	Operatiu	Obres	En projecte

Quadre 2: Refugis del Consell de Mallorca

 Viajes Martel BAL. 029 M/D	CAPITALS BÀLTQUES SORTIDES DES DE COPENHAGUEN DIES 8 I 22 DE JUNY - 6 I 20 DE JULIOL - 7, 17 I 31 D'AGOST VOL INCLÒS DES DE BARCELONA/MADRID PREU DES DE 1.379 EUROS FIORDS NORUECS SORTIDES DES DE COPENHAGUEN DIES 1, 15 I 29 DE JUNY - 13 I 27 DE JULIOL VOL INCLÒS DES DE BARCELONA/MADRID PREU DES DE 1.529 EUROS Programació especial COSTA CRUCEROS El preu no inclou taxes d'embarcament, quota de servei ni assegurança.
ESTIU 2008	
Oms, 50 · Ap. de correus 696 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 A/e: ventas@viajesmartel.com	

natural, etnològic o històric del nostre territori.

Actualment, hi ha oberts durant tot l'any els refugis de Can Boi a Deià, Muleta a Sóller, Tossals Verds i Son Amer a Escorca, i el Pont Romà a Pollença. Als refugis de la Trapa, a Andratx, i a s'Hostatgeria, del Castell d'Alaró, ara s'hi fan obres.

El Pla especial d'ordenació i de protecció de la ruta de pedra en sec El Pla especial d'ordenació i de protecció de la ruta de pedra en sec elaborat pel Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca és un document jurídic i tècnic fet a partir de l'aprovació del Pla territorial de Mallorca i d'acord amb la legislació vigent en matèria d'ordenació territorial. Aquest Pla es configura com un instrument de planejament destinat a regular els usos i les actuacions dutes a terme en el marc del GR.

Els principals objectius que s'assoleixen amb l'aprovació del plans especials són:

— Ordenar l'espai afectat per la ruta de pedra en sec d'acord amb les directrius del Pla territorial de Mallorca i altres instruments de planificació.

— Establir les mesures de protecció i de conservació del patrimoni viari que conforma la ruta de pedra en sec, de l'entorn natural i rural, i dels elements d'interès històric, artístic i etnològic que formen el recorregut.

— Garantir la seguretat dels usuaris de les rutes.

— Contribuir a la divulgació i a la valoració de les qualitats culturals, etnològiques i naturals dels llocs que travessen els itineraris.

— Afavorir i potenciar el desenvolupament local sostenible de la serra de Tramuntana.

Sens dubte, aquest Pla garanteix, jurídicament, la protecció en tots els àmbits de la ruta de pedra en sec alhora que n'és el principal instrument de gestió i de manteniment.

La ruta de pedra en sec com a estratègia de sostenibilitat

Els antics camins de la Serra varen ser construïts amb la finalitat d'organitzar el territori i, en el seu moment, varen suposar importants eixos d'evolució i de desenvolupament econòmics. Amb el pas del temps, a causa principal-

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

ment de la millora de les comunicacions i de l'evolució dels mitjans associats i agreujat pel canvi de model socioeconòmic, la major part del viari tradicional va quedar pràcticament sense gestió. No obstant això, l'interès per la natura i pel patrimoni de grups i d'associacions excursionistes, l'emergència del turisme rural i de natura i el decidit impuls administratiu han determinat que a

dia d'avui un macroprojecte senderista com la ruta de pedra en sec a la serra de Tramuntana sigui una realitat i tenguí un paper clau com estratègia de sostenibilitat, és a dir, fent ús dels recursos actuals però sense comprometre les generacions futures.

La ruta de pedra en sec contribueix directament a millorar i a conservar nombroses infraestructures tra-

dicionals de pedra en sec (camins, marjades, fonts, barraques de carboner, sitges...), al mateix temps que permet recuperar oficis antics com el de marger i en crea d'altres com els que fan les brigades forestals.

Així mateix, la ruta de pedra en sec suposa una alternativa, oposada en l'espai i en el temps, al turisme convencional de sol i de platja en el sentit que ofereix una modalitat turística lligada a la natura i que té com a motivació principal contemplar el paisatge, conèixer el medi natural i realitzar una activitat física moderada. Les bones condicions climàtiques durant tot l'any i la possibilitat de caminar en família són punts forts a favor del senderisme a Mallorca.

En la mateixa línia, cal dir que la ruta de pedra en sec passa per l'interior dels nuclis urbans dels municipis per on discorre, la qual cosa fa que el caminant conegui el patrimoni urbà, l'arquitectura, els museus locals i les formes de vida de cada poble. Paral·lelament, també afavoreix que el senderista contribueixi a la dinamització socioeconòmica dels pobles fent ús dels serveis i coneixent la gent i els trets culturals més destacats.

El gran repte de la ruta de pedra en sec, i un dels factors clau per aconseguir ser un model de sostenibilitat ambiental, social i econòmica, passa per assolir una participació i una implicació totals en el projecte dels ajuntaments, agents econòmics locals, grups de voluntaris, col·lectius excursionistes, propietaris i associacions.

Amb tot, el paper de gestor i de regulador del Consell de Mallorca com a Administració local supramunicipal i amb visió de conjunt és fonamental per garantir una gestió sostenible que impulsi un desenvolupament econòmic lligat a la conservació i a la millora dels recursos ambientals, naturals, culturals i socials.

***Antoni Barceló Adrover és coordinador del programa «Camina per Mallorca» del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca.**

Sementer adobat: si després de Rodríguez ve Delgado, després de Nájera...

PERE BUENO

Durant els deu darrers anys, la crisi interna del nacionalisme progressista ha aconseguit una cosa totalment imprevisible: així com s'eixamplaven les capes socials favorables a la dignificació de la llengua i de la cultura catalanes i el territori de les Illes Balears, el suport proporcional en sufragis de les forces que representen el nacionalisme d'esquerres i ecologista ha davallat.

Hi podem cercar molts de motius: el relleu generacional del PSM ha arribat tard i s'ha produït en un context de divisió pel que fa a l'estratègia d'aliances, ERC no ha sabut fer una proposta tan arrelada a la sensibilitat dels moviments socials de les Illes Balears com sí que ho va fer durant uns anys al Principat (i així, per exemple, ha crescut significativament la militància republicana però no el suport social al seu projecte), el creixement general de la població amb dret de votar ha estat encara superior a l'increment de persones conscienciades pel que fa a aquestes qüestions...

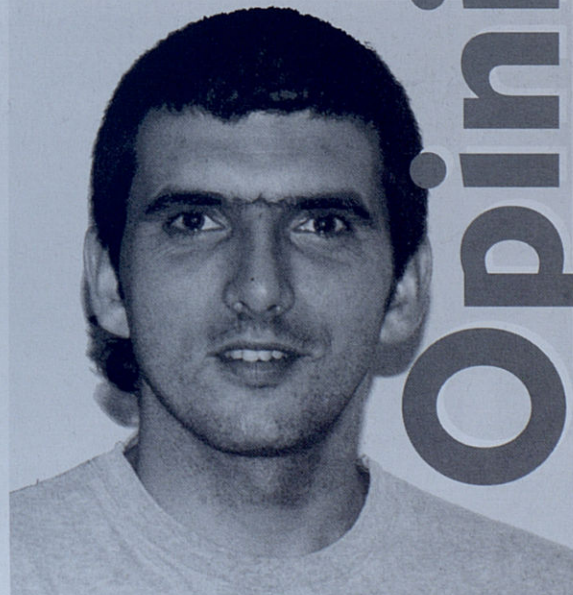
Tanmateix, jo no concediria a tots aquests factors ni la meitat del pes que té el fet que els simpatitzants del projecte del nacionalisme progressista voten constantment impregnats de por. Por d'un Partit Popular escoradíssim a l'extrema dreta, profundament antimallorquí i antidemocràtic. Moltes persones amb sensibilitat nacional han votat PSOE a les darreres tres conteses.

La situació, però, ha canviat prou. Cap persona que defensi la recuperació de la personalitat pròpia de les Illes Balears i de les Pitiüses en el context dels Països Catalans pot sentir compassió davant un

PSOE inflat, totpoderós, que exerceix el poder a tots els nivells de l'Administració. Un PSOE que no recorda l'origen d'una part dels seus vots: els que li «cedeix» el cos nacionalista. De fet, la Conselleria d'Educació, nineta dels ulls dels catalanistes durant el primer Pacte de Progrés, en dotze mesos no ha fet res per desfer el camí antimallorquí en què el matisme havia instal·lat aquest departament (fins i tot ha intentat ofegar la Direcció General de Política Lingüística). A més, han hagut de ser els tribunals els que han tornat a la racionalitat les exigències lingüístiques per accedir a la funció pública autonòmica. I, encara més greu, el PSOE ha passat qüestions d'equilibri intern (com ara la necessitat de col·locar gent concreta amb carnet de socialista de Calvià) davant temes tan fonamentals com l'ús lingüístic dels càrrecs públics: la portaveu del Govern, Margarita Nájera, negligeix constantment el deure de parlar en català quan fa declaracions com a càrrec públic. I la cosa va més enllà, perquè Nájera ha fet mans i mànegues per no encarar les crítiques en aquest sentit. És a dir: el problema no és que hagin nomenat una portaveu del Govern que parla en castellà habitualment; la qüestió és que Nájera ni pretén parlar mai normalment en català com a portaveu de l'Executiu ni vol contestar les crítiques que li han fet en aquest sentit.

Queden tres anys de legislatura. El partit majoritari del Govern té bé temps de rectificar. Si no, convindrà que els partits i coalicions nacionalistes que donen suport al Govern i en formen part marquin territori. Els convindrà, a ells, per

justificar que és necessari que existeixin; i ens convindrà, a tots. La legislatura anterior el PP va deixar-se endur pel sector colonialista, i l'antimallorquisme es va apoderar de les institucions. Ara, ja sabem que ve després de Rodríguez. Els socialistes, i els seus socis, haurien de començar a valorar si l'efecte Nájera no deixa el sementer adobat perquè surti també un Delgado entre les files socialistes. Li bastaria un ajuntament per col·locar tota la guarda de militants que viuen exclusivament de la política i els doblers (públics?) necessaris per comprar un mitjà de comunicació que li faci d'altaveu. A València, de més verdes n'han madurades.

Opinió

Jordi Porta

«Volem reforçar els lligams entre els territoris dels Països Catalans»

MACIÀ CALAFAT

Jordi Porta i Ribalta (Barcelona, 1936) és llicenciat en Filosofia per la UB. Ha estat director de la Fundació Jaume Bofill (1971-2001), president de l'Opinió Catalana i membre del Patronat del Consell de la Informació de Catalunya, a més d'integrant del Consell Assessor del Patronat Català Pro Europa. També ha estat membre de la Junta del Centre UNESCO de Catalunya i síndic de greuges de la UAB, i pertany a l'Associació per a les Noves Bases de Manresa. Jordi Porta ha publicat el llibre *Anys de referència* (1997), premi d'assaig de la Fundació Ramon Trias Fargas. Des de l'any 2002 presideix la nova etapa d'Òmnium Cultural, i ha dirigit una renovació de l'entitat que l'ha posada en disposició d'assumir els reptes que la llengua, la cultura i el país afronten en el segle XXI.

La força de la societat civil és un fet característic de la societat catalana que la diferencia d'altres nacions sense estat. Quina pensau que és la situació actual d'aquesta xarxa associativa?

Jo crec que en aquests moments està

Heu estat implicat en diferents iniciatives socials de caràcter catalanista, com han estat la Fundació Jaume Bofill, l'Opinió Catalana, el Centre UNESCO Catalunya, l'Associació per a unes Noves Bases de Manresa i actualment Òmnium Cultural. Què us va dur a implicar-

vos de manera tan activa en els moviments cívics?

Sempre havia format

«Demanam als partits que defensin la capacitat de Catalunya per decidir»

en un procés de reviscolament. La societat civil catalana havia estat molt potent, entre altres motius perquè tenia l'Administració de l'Estat, que no tan sols era aliena, sinó contrària a les reivindicacions socials, polítiques i culturals del país. Per tant, hi va haver un esclat de l'associacionisme durant el franquisme. En aquella època es deia que Catalunya era un estat civil sense estat, mentre que Espanya, en general, era un estat sense societat civil. Ara bé, a partir de l'any vuitanta, amb el reconeixement de les nostres institucions, hi va haver una espècie de baixada perquè molta gent activa va passar al món polític i hi va haver un descens de les activitats. Ara ens trobam en un moment en què la gent comprèn que cal que, de manera paral·lela a les institucions públiques, hi hagi un moviment associatiu dinàmic. Les associacions ho estam notant cada vegada més, amb molta de gent que té ganes d'implicar-s'hi. De totes maneres, el concepte de societat civil té molts de components, i jo m'estic referint, evidentment, al tercer sector, el no lucratiu.

part del món associatiu. De jove vaig estar a l'escoltisme, on em vaig formar. A la Fundació Jaume Bofill vaig exercir la meua activitat professional durant 30 anys, però paral·lelament he dedicat part del temps lliure a activitats en diferents fronts. No he militat mai en cap partit polític, i no ho dic com a mèrit perquè crec que la gent ha de militar, però per les responsabilitats que he tingut a la Fundació Jaume Bofill i ara a l'Òmnium he cregut que havia d'evitar que les institucions quedassin marcades per un determinat color. M'he mantingut dins el món associatiu, amb una relació cordial amb tots els partits, però sense veure-m'hi vinculat.

Precisament l'entitat més emblemàtica d'aquest tercer sector és Òmnium Cultural, que va ser creada durant el franquisme. Vàreu presidir una candidatura de renovació de l'entitat. Com va anar el procés?

Va ser una mica convuls i em va saber greu. De fet, no s'havia produït mai una candidatura alternativa a l'ofici-

al. L'objectiu nostre era modernitzar el discurs perquè l'entitat pogués afrontar nous reptes, que no eren els mateixos que quan l'entitat es va crear. I, sobretot, hi havia una nova generació que irrompia —no era el meu cas, que era dels grans i que intentava respondre a les necessitats que veia, que no eren les mateixes que percebia la generació dels grans. El procés va ser complicat perquè hi va haver resistències i les votacions es varen haver de repetir per segona vegada. També es varen polititzar, atribuint un determinat color polític a cada candidatura. Vist amb la perspectiva dels anys, el nou equip ha estat una cosa bona per a l'entitat: ens hem modernitzat, hem augmentat de socis i ens trobam en un moment relativament bo.

Quins eren els objectius bàsics d'aquesta renovació?

Respondre als nous reptes, que eren bàsicament dos: l'impacte que tenen les noves tecnologies sobre la producció i sobre les indústries culturals i el que representa per a la societat catalana la nova immigració. Hem passat de l'any 2002, quan vàrem entrar a l'Òmnium, en què els nouvinguts eren el 2% de la població, a la situació actual, en què representen el 15%, i en algunes poblacions estan arribant al 40%.

En quin moment es troba el procés de renovació vist en perspectiva?

Ara hi ha hagut un nou canvi de la Junta —cada dos anys se'n renova la meitat, a mi em tocarà d'aquí a dos anys. S'hi ha incorporat gent nova,

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

persones que aportaran idees a l'entitat. Ens hem marcat cinc eixos estratègics per als propers cinc anys, un dels quals és el creixement social. En aquests moments, superam els objectius que ens havíem marcat. Aspiram a arribar als vint mil socis, i en tres mesos ja n'hem fet mil. No crec que duri aquest ritme, però és un bon començament. Altres eixos són el creixement territorial, un model organitzatiu nou, projectes de referència de caire cultural (relacionats amb la immigració com: les parelles lingüístiques, les escoles en xarxa, etc.). A més d'activitats ja tradicionals que han canviat el format, com són el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, la Nit de Santa Llúcia, la Festa per la Llibertat de l'11 de Setembre... Tot això s'ha de renovar. Com a Junta ens plantejam també quin és el nostre grau d'influència social i política i quin és el que hem de tenir. Partim de tres lemes: Llengua, Cultura i País. En matèria de llengua feim activitats; en matèria de cultura, també, i en matèria de país hem de veure quina capacitat d'influència tenim sobre el món polític per respondre a les necessitats que pensam que són importants.

Un dels efectes d'aquest procés ha estat també la reactivació de la Federació Llull, que aplega les entitats dels Països Catalans a favor de la llengua, de la cultura i del país. Quins projectes pensau que ha d'afrontar aquesta entitat per vertebrar els diferents territoris de la nació catalana?

Des del punt de vista lingüístic sempre he dit que el català té quatre repertes fonamentals, que són: coneixe-

**ELS
NOSTRES
POBLES**

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

ment, ús, unitat i reconeixement internacional. La unitat és bàsica: podem tenir diferències dialectals, però un espai comunicatiu, format per onze milions de persones, que és molt important. Pel que fa a la Federació Llull, intentam ajudar el País Valencià fent pressió a favor de TV3. També tenim altres projectes comuns, com ara la commemoració dels tres-cents anys de la Guerra de Successió. Hem començat enguany a Lleida i visitarem els diferents territoris. A Barcelona, la commemoració arribarà el 2014. Per cert, a Mallorca tocaria el 2015, però segurament la farem el 2013 per acabar el 2014 a Barcelona. També tenim previst que socis de les diferents entitats coneguin la realitat dels altres territoris. Darrerament, hem fet una visita conjunta al País Basc per conèixer-ne la realitat cultural. Volem reforçar els lligams lingüístics i culturals anant amb compte amb la qüestió política. Vàrem fer una compareixença conjunta al Senat els tres presidents, quan Sebastià Frau era president de l'Obra Cultural Balear. Doncs bé, els senadors del PP i d'Unió Valenciana ens varen acusar d'intentar imposar la llengua des de Catalunya. Nosaltres vàrem dir que sobre el que els ciutadans del País Valencià decideixin votar no hi teníem res a dir, però que la unitat de la llengua no és una qüestió de voluntat política, és un problema de les acadèmies internacionals i del món de la filologia. Aquesta lluita és una de les que haurem de reforçar.

Òmnium Cultural aixopluga moltes entitats a favor dels drets nacionals, algunes de les quals molt militants, molt reivindicatives. Com es con-

juga això amb un perfil més institucional?

Òmnium no és institucional des del punt de vista que depengui de l'Administració pública. I el nostre pla estratègic passa perquè el nostre pressupost depengui cada vegada menys de les institucions, encara que ara te-

nim un contracte programa de quatre anys amb la Generalitat de Catalunya, que no ens ho cobreix tot. També tenim el suport de La Caixa i hem convocat gent del món empresarial perquè ens doni suport. Ara bé, Òmnium Cultural és una entitat de referència: cada setmana vénen associacions més petites amb projectes molt diversos

EL MIRALL

amb el suport de

Consell de Mallorca

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

(el Cens català, Catalunya Acció, el centenari de l'estelada). Hem de cercar una mica l'equilibri i veure quines accions poden tenir eficàcia en aquests moments des del punt de vista dels drets nacionals. Tenc una preocupació bàsica: com que per aconseguir la sobirania política com a país no tindrem mai la força de les armes, l'única possibilitat que tenim és ser una majoria social. Hem de treballar per ser aquesta majoria social. I per tant demanam als partits, que tenen projectes de societat diferents, que puguin compartir almenys a curt termini les qüestions bàsiques de país i que defensin la capacitat de Catalunya per decidir. Ens referim, evidentment, als quatre que varen aprovar el text de l'Estatut d'autonomia, del 30 de setembre de 2005. En aquell moment varen ser el 89% dels nostres diputats. Això és la força que hem de

mirar d'ajuntar des d'un punt de vista polític i institucional. Des d'un punt de vista cultural i lingüístic hem de continuar la nostra feina.

L'enfrontament entre els diferents sectors del catalanisme ha estat un dels problemes dels darrers anys. De quina manera això s'ha reflectit dins una entitat plural com Òmnium Cultural?

T'explicaré una anècdota. Vàrem fer un acte públic el mes de maig de 2007 per reclamar que els partits polítics tinguessin alguna estratègia compartida a mitjà termini. Aquell acte no va agradar a CiU, perquè varen trobar que hauríem d'haver criticat més el govern Montilla; no va agradar als d'Esquerra, perquè trobaven que hauríem d'haver criticat el pacte Mas-Zapatero del mes de febrer; no va agradar a ICV, perquè els vàrem retreure que es deixassin envair competències amb la Llei de dependència quan proclamaven el catalanisme social, i no va agradar als socialistes, perquè en aquell moment no volien renou. És a dir, no va agradar a ningú. I això em fa pensar que anam pel bon camí. El que hem de mirar és fins a quin punt podem pressionar, sense creure que som els salvadors del món, per aconseguir una majoria social que reclami els drets fonamentals del país.

En els darrers temps també s'ha fet evident un distanciament de Catalunya respecte a Espanya, que ha estat paral·lel a un allunyament entre la ciutadania i la classe política catalana. Aquest fracàs aparent dels dirigents convergeix Òmnium en l'entitat que marca el camí que cal seguir com a referent moral i ideològic?

S'ha d'anar amb compte amb això. Jo ara començ a ser crític amb aquests atacs sistemàtics als partits. Aquesta autoflagel·lació que feim crec que és un mal assumpte. Sabem que Òmnium, com la societat civil en general, no substituirà mai la tasca que han de fer els partits polítics, són dos papers paral·lels i complementaris. Si Òmnium deixàs de créixer perquè els partits fessin la seva funció tampoc

no crec que fos bo. En definitiva, qui ha de decidir en un país democràtic, independentment de les reformes que es puguin fer a les normes electorals, és la representació de la ciutadania als parlaments. La desafecció respecte a Espanya sí que és una novetat: durant molts d'anys vàrem estar convençuts que una de les coses que havíem de fer per aconseguir els nostres objectius era fer pedagogia a Espanya. Realment, tot el procés que ha seguit el debat de l'Estatut ha demostrat que Espanya en trenta anys no ha canviat de mentalitat. Ens pensàvem que podríem plantejar les qüestions democràticament, sense la pressió dels militars, i ens hem trobat que no. I hi ha hagut dues reaccions. La primera és: oblidem-nos de seduir Espanya, mirem de ser forts aquí. Hi hauria una crisi política molt important si el 90% dels nostres representants polítics es quadrassin i Espanya no acceptàs l'exercici del dret a l'autodeterminació. Ara, no descart la possibilitat que, malgrat tot, encara hi pugui haver diàleg. No tancaria les portes, però la feina fonamental és fer pedagogia interna.

Com a cristià progressista, quina opinió us mereixen les preses de posició de la Conferència Episcopal espanyola i totes aquestes campanyes de la COPE que durant els darrers anys han atiat l'odi?

La Conferència Episcopal i la COPE demostren ser poc evangèliques i la jerarquia episcopal catalana –fora de l'abat de Montserrat, que ha marcat una posició més ètica– tampoc no s'ha atrevit a pronunciar-se, com hauria fet fa anys quan hi havia personalitats com el bisbe Deig. El cristianisme està adoptant en aquests moments unes posicions que provoquen hostilitat. A mi, quan em demanen «vostè és creient?», jo responc: «depèn de què». L'estructura organitzativa de l'Església, no tan sols a Espanya però de manera especial a Espanya, en comptes d'ajudar a difondre el missatge cristià, l'entorpeix. La nostra vivència comunitària del cristianisme no la trobarem amb aquesta jerarquia. Sé que això és heterodox, però és així.

Les Illes Balears col·laboraran amb Catalunya, Galícia i el País Basc en matèria lingüística

El Govern de les Illes Balears ha decidit sumar-se al front que varen formalitzar Catalunya, Galícia i Euskadi el dia 26 de març de l'any passat per promoure l'ús de les seves llengües pròpies a l'Estat espanyol i lluitar pels drets lingüístics dels ciutadans.

El protocol signat a Bilbao pels tres governs promotors recorda que Espanya és un estat plurilingüe que s'ha de reconèixer «inequívocament» com a tal i que s'ha de respectar i impulsar l'ús de les diferents llengües que s'hi parlen. Aquest document va ser la base de l'anomenada Declaració de París, presentada per Euskadi, Galícia i Catalunya el dia 8 de febrer a la capital francesa. A la fira Expolangues i en el marc de l'Any Internacional de les Llengües, els tres governs van formalitzar aquest document, que advoca per la pluralitat lingüística a Europa.

Aquesta declaració serà presentada, mitjançant l'Oficina de Llengües Oficials, al nou Govern central i a la Comissió Europea a Brussel·les.

Nova revista per a estudiants i professors

Acaba de sortir a la llum el primer número d'una nova publicació destinada als estudiants de les Illes Balears. Es tracta de *Mac, Magazín de Secundària*, editada per Dolmen i dirigida per Jaume Salvà i Lara. És una revista a tot color que es distribueix de franc als instituts, als centres de persones adultes i a les escoles oficials d'idiomes. En el primera editorial apunten com a objectius replantejar el concepte de premsa gratuïta i oferir un format i un contingut nous i sorprenents; convertir-se en el magazín de referència als centres escolars, i potenciar l'hàbit de lectura i l'esforç com a mitjà per aconseguir el que hom es proposa.

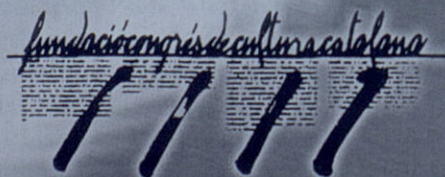
La llista de col·laboradors és llarga i variada, entre ells hi ha Gaspar Valero, que també escriu a EL MIRALL.

Quant als continguts, compagina en dosis proporcionades el lleure i l'aprenentatge, amb còmics, itineraris per a excursions i viatges, però també amb informacions sobre estudis, o sobre articles de divulgació científica.

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

El Tribunal Superior de Justícia de les Balears anul·la el Decret Rodríguez

La justícia ha tornat a tombar una mesura presa pel Govern Matas contra la llengua catalana. En aquesta ocasió el TSJB de les Balears ha anul·lat el Decret Rodríguez, que modificava els requisits de català per als funcionaris. Ha estat una victòria de l'equip jurídic del sindicat CCOO, que va denunciar el text per discriminatori i per anar en contra de la Llei de normalització, ja que rebaixava els requisits de català respecte a la norma anterior i demanava el mateix nivell per a categories laborals diferents. Després de la sentència torna a estar en vigor el Decret aprovat el 2001, durant el Pacte de Progrés, que obligava els funcionaris a acreditar nivells més elevats de coneixements de català.

Ja anteriorment el sindicat havia aconseguit anul·lar una de les disposicions del Decret, la que eximia els funcionaris majors de cinquanta anys a acreditar coneixements de català. Els tribunals la varen considerar inconstitucional.

Esplet de premis per als creadors de les Illes Balears

En poc temps han plogut un munt de premis sobre creadors de les Illes Balears. El novel·lista pobler Melcior Comes ha obtingut el premi Josep Pla amb la novel·la *La batalla de Walter Stamm*, una obra sobre l'horror del nazisme vist amb els ulls d'un soldat alemany. L'escriptor santanyiner Antoni Vidal Ferrando ha estat guardonat amb el premi de la Crítica Serra d'Or per l'obra *Lilla dels dòlmens*, una narració que conclou la seva trilogia sobre Mallorca i en la qual descriu l'auge de la construcció i les implicacions dins el món de la corrupció. També el grup musical Antònia Font ha assolit el Premi de la Música al millor àlbum de pop per *Coser i Cantar*, un guardó d'àmbit estatal en el qual competien amb els grups pops espanyols més coneguts.

Evidentment, aquests premis demostren el bon moment creatiu que viuen els productors culturals de les nostres illes, tant els més experimentats, com Vidal Ferrando, com els més novells, com Melcior Comes, passant per Antònia Font, un dels grups musicals més innovadors d'aquest moment.

Ronda de Catalunya, 56 - baixos - Tel. 971 65 16 16 - Fax: 971 65 15 27
07630 CAMPOS - Illes Balears / impadro@gmail.com

impremta
ADRÓVER

Miscel·lània
JAUME LLADÓ

BONA OFERTA CULTURAL A CALVIÀ

Diguem-ho clar des d'un principi: a Calvià es concentra bona part de l'anticatalanisme organitzat a Mallorca. Ara no importa explicar els motius. És lògic, per tant, que els exabruptes que durant les darreres setmanes s'han escampat arreu de l'illa provinguin del nostre municipi. La causa principal de tot aquest enrenou és una reacció malhumorada a la derrota electoral del millor candidat possible, Rajoy. Si aquest home hagués guanyat les eleccions, els ànims estarien més tranquils. No hi ha ara espai, ni tampoc és la intenció d'aquest escrit, per analitzar les conseqüències que tindrà la derrota del sector ultraconservador que representaven Rajoy, Zaplana, Acebes i Pizarro; el cas és que, en aquest moments, totes les faccions del PP prenen posicions a l'espera del congrés que aquest partit ha de fer l'estiu que ve. La de Calvià, també. Un congrés que, ateses les circumstàncies actuals, serà complicat. No n'hem de fer res, nosaltres, d'aquesta crisi, perquè són temes interns d'un partit polític. Ja s'ho faran.

El que tampoc no farà la Plataforma Calvià per la Llengua és perdre el temps intentant convèncer, permanentment, que el dret que té una persona a poder usar la seva llengua fa part dels drets humans, perquè no ho volen entendre. N'hi ha que, fins i tot, no ho poden entendre. Nosaltres ja l'hem reclamat prou, aquest dret, i ara tenim altres feines. El que ha de fer la Plataforma és mirar de complir els objectius, planificats la tardor de l'any passat, i no permetre que ningú no ens distregui. Anem per feina, idò.

El darrer cap de setmana de maig farem la I Mostra de Teatre Infantil. El director és l'actor calvianer Toni Rubio i hi participaran dues companyies teatrals del municipi, entre d'altres que vindran de fora. No cal insistir en la importància que té en aquests moments omplir els teatres de Calvià, de Peguera i de Palmanova. Tothom hi està convidat. D'altra banda, dia 9 de maig, a la sala d'actes de l'edifici Es Generador de Palmanova, el catedràtic de la UIB el senyor Francesc Bujosa pronunciarà la segona conferència del cicle dedicat a commemorar els 800 anys del naixement del rei En Jaume. La conferència es titula «L'inici de la modernitat». El mes de novembre organitzarem les II Jornades d'Estudis Locals, i durant els mesos d'estiu farem un concert de música medieval, un concert de música en català i un correfoc a Palmanova, amb motiu de les festes de Sant Llorenç, si no hi ha res de nou. De tots aquests actes, els socis de l'OCB en rebran informació prèvia i detallada a través de la xarxa de comunicació de l'entitat, perquè puguin venir a Calvià, si ho volen fer, a compartir amb nosaltres i amb molts de calvianers i de calvianeres aquesta oferta d'espectacles culturals. Si hi veniu, serà la vostra millor contribució a favor dels drets lingüístics a Calvià. La més pràctica, si més no.

Jaume Vicens

Portaveu de la Plataforma Calvià per Llengua

**I MOSTRA DE TEATRE
EN CATALÀ DE CALVIÀ**

Dies 30 i 31 de maig i 1 de juny
a Sa Societat, Sala Palmanova
i Casal de Peguera

*Lo Peix Daurat, Ludus Teatre,
Elàstic Nou, S'estornell,
Teresetes Migjorn, Impro Band,
Guillem Sansó i Contarelles*

 **Consell de
Mallorca**
• Departament de Cultura i Patrimoni

Calvià **la Llengua
Plataforma**

 **Govern
de les Illes Balears**

 **AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

 Associació Cultural 'El Carreño'

Cent raons per preservar les trames medievals

La història del Puig de Sant Pere (II)

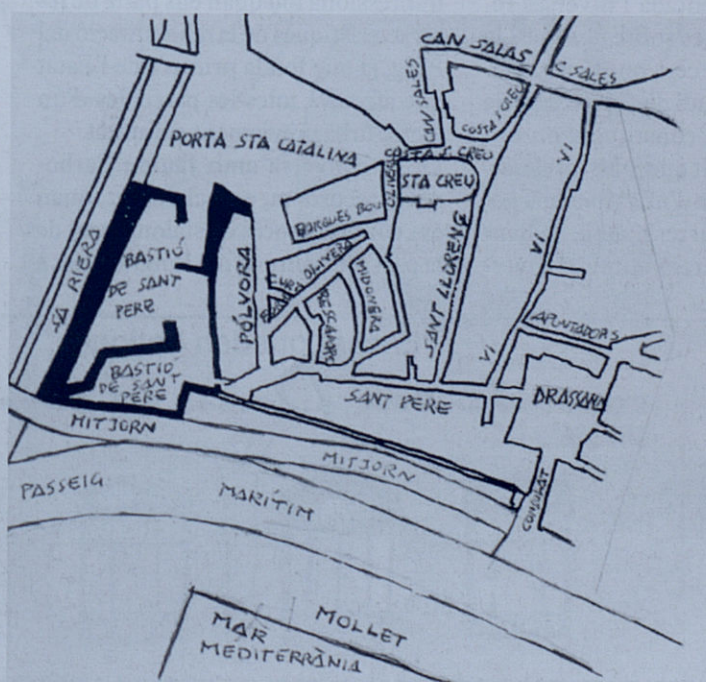
ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

Ara, amb aquestes pàgines, iniciam la sèrie, que servirà d'introducció a alguns aspectes de la història del barri. Precisament, és la història l'argument que argüim avui per preservar els conjunts històrics. En la seva conservació, la història sempre és un element que hi pesa. El patrimoni és una herència valuosa pel plaer estètic que ens pot donar i també per moltes altres raons, entre les quals hi ha que és un testimoni, un document de fets, de formes de vida dels nostres avantpassats. Veurem que una de les riqueses del Puig de Sant Pere és la seva història llarga i complexa; d'ara endavant, en parlarem llargament –encara que per qüestions d'espai, de moment, només arribarem fins al 1943. Intentarem adoptar, dins de les nostres possibilitats, un to una mica divulgatiu, fins i tot didàctic, per si algun estudiant ens llegeix o per si algun professor vol utilitzar aquests texts a l'escola. Aclarirem coses com ara què és la tàpia, una paret mitgera, un arc de mig punt, un arc apuntat, que els almoràvits eren musulmans, etc. També introduïrem referències a les il·lustracions en el punt del text en què sigui més útil mirar-les (amb un número que ens remetrà a la imatge corresponent). Ho avisam perquè el lector més preparat no ho vegi com un insult a la intel·ligència; que no s'ho prengui malament ningú, tot sigui per la formació i per l'aprenentatge dels més joves.

Les fonts

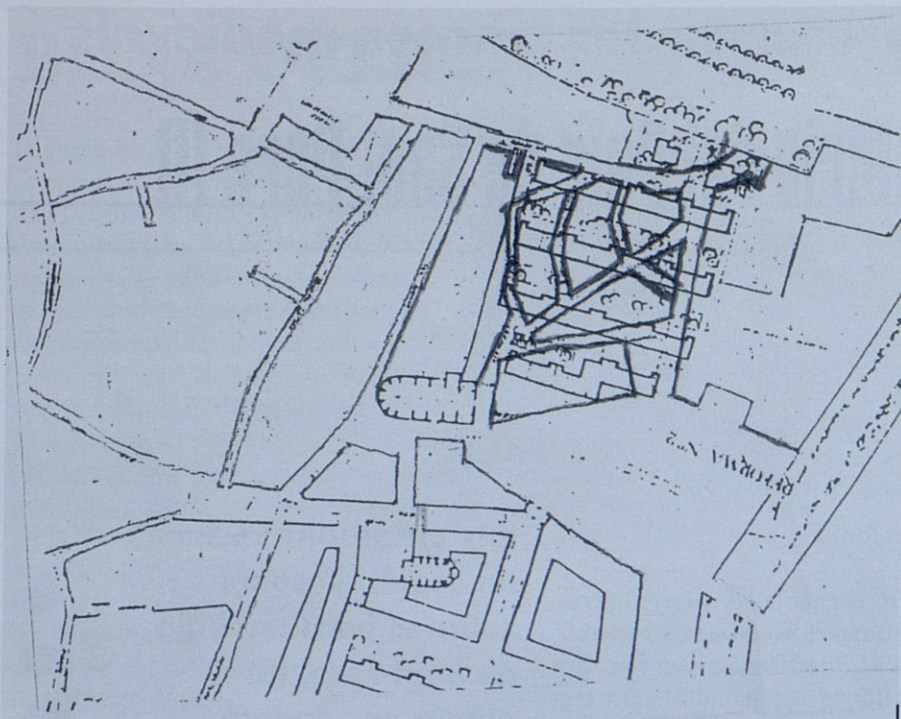
Però per parlar d'esdeveniments històrics és necessari anar a cercar dades, nosaltres les hem cercades als llibres més habituals sobre història de la ciutat (com *La Ciudad de Mallorca* de D. Zaforteza, *Evolució urbana i topogràfica de Madina Mayurka* de M. M. Riera, o *Las Raíces de Palma* de C. García-Delgado). Però això no bastava i hem hagut de consultar diversos articles sobre el Puig com «Planeamiento Especial y Rehabilitación Urbana» de J. Carbonero i J. Roca (publicat pel MOPU i la FEM) o l'opuscle sobre l'exposició informativa del Puig que es féu

Ens proposam iniciar un seguit d'escrits sobre el barri del Puig de Sant Pere, tot plegat ens donarà molts d'arguments a favor de la preservació dels traçats dels nostres carrers tradicionals

4. El barri del Puig de Sant Pere abans de la rehabilitació; els seus carrers eren així fins a 1980.

Cent raons...

2. Reforma número dos del Projecte de reforma interior (per al centre històric), de Gabriel Alomar i de l'Ajuntament de Palma (1943).

el 1975. (1) També, hem anat a cercar el testimoni personal d'alguns arquitectes que treballaren en aquesta exposició, com els esmentats Jaume Carbonero i Joana Roca, especialment d'aquesta darrera, a qui hem d'agrair tantíssimes d'informacions i que tingué l'amabilitat de deixar-nos consultar el seu arxiu particular. Hi poguérem veure fotografies originals que reproduïen els plafons de l'exposició abans esmentada i diverses revistes amb articles sobre el Puig i la rehabilitació. Per cert, que l'arxiu mateix, situat a l'estudi d'arquitectura de la senyora Roca, constitueix un important document que il·lustra el nostre tema; es tracta d'una tipologia gòtica ubicada al carrer mateix de Sant Pere, i on poguérem admirar diver-

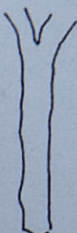
sos arcs de mig punt i apuntats que es descobriren arran de la rehabilitació. Joana Roca ha fet una interessant tasca divulgativa sobre la rehabilitació del Puig, a més de publicacions com l'esmentada anteriorment i d'altres; n'ha parlat moltes de vegades en diversos cursos i conferències. Ens ha proporcionat moltes d'informacions, esperam haver-les assimilades i interpretades bé. Una de les que més ens impressionà fou quan ens parlà de les característiques de la rehabilitació del Puig, ja que fou la primera de l'Estat que afectava totes les parcel·les d'un sector urbà prèviament delimitat. De la conversa amb Jaume Carbonero, recordam, especialment, quan ens contà el procés d'estal·lonament de la part més ruïnosa del Puig, gràcies a

això aquestes cases es pogueren després rehabilitar i avui en podem fruit. També consultàrem l'Arxiu Municipal de Ciutat. De l'hemeroteca, en traiguérem informació sobre el procés d'enrunament del Puig i tot el moviment veïnal i ciutadà d'oposició a l'enderrocament. A més, hi consultàrem plànols de la ciutat anteriors a la rehabilitació del barri i fotografies originals sobre l'enderroc del bastió de Sant Pere. D'un plànol de P. d'A. Penya de Ciutat, editat el 1881 amb motiu d'unes «Fires i festes» que es feren a Palma, en traiguérem informació sobre el procés d'urbanització de Santa Catalina (barri veí del Puig, bastant consolidat en aquesta data). També consultàrem un plànol de l'Arxiu General Militar de Madrid: «Plano General de la Plaza de Palma. Capital de las Yslas Baleares» de L. Scheidnager (1871), el poguérem consultar a Ciutat mateix, en una exposició sobre cartografia que es féu a ses Voltes, i ens donà informació sobre el traçat dels carrers del Puig en aquella data.

A l'antiga oficina d'informació urbanística de Can Bauçà consultàrem un plànol més gran que un llençol, el plànol d'Alomar de la reforma interior del centre històric de Palma (1943). A qualsevol se li poden posar els pèls de punta veient el que havia previst l'arquitecte i urbanista –i l'Ajuntament de Ciutat– per a la part més alta del Puig: una devastació total i absoluta, fa feredat veure'l. (2) Curiosament, d'Alomar mateix, que preveia la devastació de les tipologies gòtiques catalanes del Puig, hem consultat un llibre molt interessant per aconseguir-ne informació: Mallorca. Urbanismo regional en la Edad Media: las «ordinacions» de Jaime II (1300) en el Reino

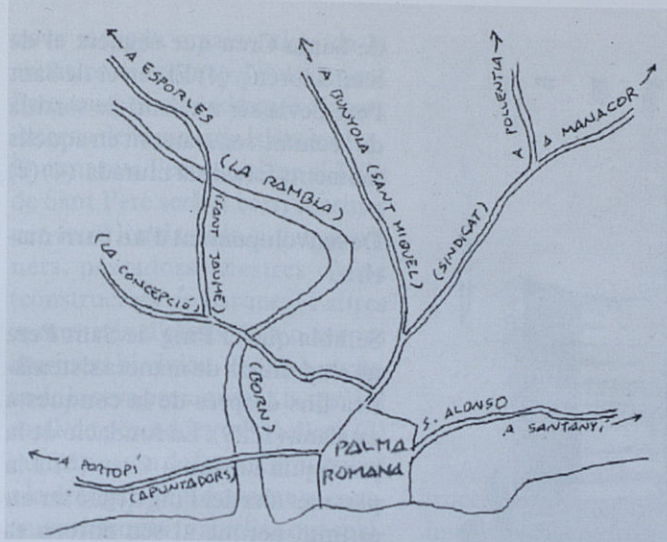
“Encara queden botigues”

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

3. Possible ubicació dels camins de sortida des de la Palma romana, il·lustrem la hipòtesi que féu C. Garcia-Delgado a *Las raíces de Palma*.

de Mallorca. Tot plegat ha estat un procés bastant llarg d'arreplega d'informació al qual ara ens proposam donar forma i mostrar en una sèrie d'escrius.

Hipòtesis i certeses entorn de l'origen del Puig de Sant Pere

És possible que després de la conquesta romana (123 aC) es començàs a traçar un camí de sortida de Palma, situada al lloc ocu-

pat avui pel barri de la Seu, cap a Portopí. (3) Anys després aquest camí, sigui quin sigui el seu origen, es convertirà en un dels principals eixos definidors del Puig: el carrer de Sant Pere. (4) Després de la conquesta musulmana (903), la població de Madína Mayúrqa sembla que se cenyirà al reduït espai de la Palma romana, s'hi afegirà el recinte de l'Almudaina (Qsar o alcàsser, l'origen del palau de l'Almudaina). (5) Entre 1087 i 1113

es construirà un nou recinte de murades que abastarà una gran superfície, agombolarà les cases que, segons sembla, ja hi havia fora murada. Aquest nou recinte tancarà un espai que es correspon gairebé amb el que actualment coneixem com a centre històric de Palma. Entre 1113 i 1115 els catalans i els pisans conqueriran, saquejaran i arrasaran aquesta gran ciutat islàmica; però tot d'una se'n tornaran a casa, i l'illa quedarà en mans dels musulmans almoràvits que arribaran tot seguit. Carlos Garcia-Delgado proposa la hipòtesi que en aquests moments tot el Puig estava fora de la murada, proposa que una part del barri s'incorpora a la ciutat islàmica després d'una petita ampliació de les murades de 1200. Fos com fos, sembla que en els darrers anys de la dominació islàmica una porció del Puig ja quedava limitada a ponent i a migjorn per la murada. Una altra part en quedava fora. Avui, sembla que es poden observar restes de torres i de les murades islàmiques entremig d'algunes illetes del barri, entre el carrer de la Pólvara i la plaça de la Drassana.

Aspecte més in...
de molts de pa...
sumar les difer...
Diàleg Intercult...
la identifica com...
n a Europa, a ex...
endre de les dife...
cions de diversit...
ar, l'arribada...
na, ha creat...
a cultu...

Any Europeu del 2008
Diàleg Intercultural

EUROPE DIRECT
Totes l'informació

FEDER

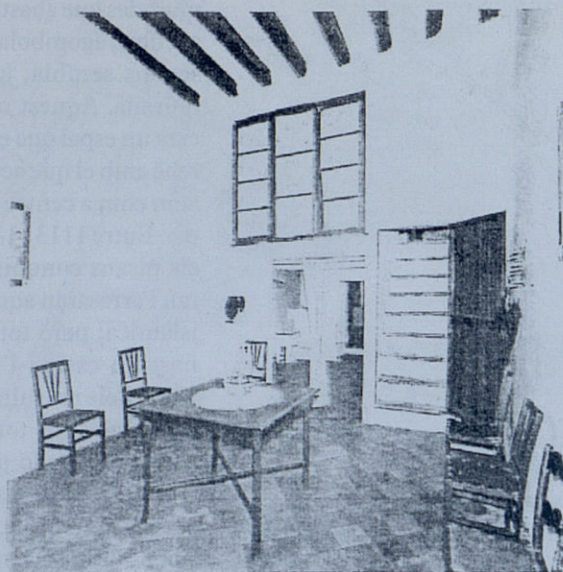
Centre Balears Europa

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Comerç,
Indústria i Energia
Direcció General de Fons Europeus

Fira del Diàleg Intercultural

Passeig del Born
7-9 maig 2008

9 de maig
Dia d'Europa

1975. AÑO EUROPEO DEL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO

EXPOSICION PUIG DE SANT PERE
COLEGIO DE ARQUITECTOS PALMA DE MALLORCA OTOÑO 1975

1. Exposició sobre el Puig de Sant Pere i la problemàtica de la degradació i dels enrunaments. Reproducció del cartell que l'anunciava.

El que sí tenim és la certesa dels testimonis arqueològics. Durant diferents excavacions es va trobar ceràmica musulmana del segle XI al carrer de la Pólvora, a la cantonada amb la Porta de Santa Catalina. (4) Això vol dir que en aquells moments, almenys en alguna part del barri, ja hi havia gent que hi vivia. També es trobà un cementiri islàmic a l'espai delimitat pels carrers de l'Olivera, d'en Curt i de la Pólvora. (4) Probablement, ja hi havia en aquests moments

(segle XI), ni que fos en forma de camí, alguns dels actuals carrers del Puig: el tram de Can Sales que segueix a Sant Feliu, carrer radial que devia unir la ciutat baixa amb la porta de Bab al-Djadid (porta de Santa Catalina després, d'on sortia el camí cap a Portopí i Andratx). (4) El carrer de Sant Llorenç, carrer de ronda que seguia paral·lel a la murada i arribava fins a la porta de Bab al-Balyat (d'on sortien els camins cap a Puigpunyent i Esporles). (4) I el tram del carrer

de Santa Creu que segueix el de Sant Llorenç. (4) El carrer de Sant Pere devia ser un camí de sortida de la ciutat, segurament en aquells moments fora de la murada. (4) (8)

Desenvolupament d'un barri mariner

Sembla que el Puig de Sant Pere no s'urbanitza de manera sistemàtica fins després de la conquesta catalana (1229). La fundació de la parròquia de Santa Creu (4) a la part més alta del Puig degué ser un estímul perquè al seu entorn es consolidàs un conjunt de carrers i cases que s'adaptaren de manera harmoniosa a la topografia (se sap que el 1248 ja hi havia la parròquia de Santa Creu, encara que les obres de l'església actual no s'iniciaren fins al 1335). Moltes de les cases del Puig són tipologies gòtiques catalanes que sembla que es construïen devers el segle XIV. La drassana de la ciutat se situa en un extrem del barri, a la part més baixa; ja existeix des del segle XIII, segur que també és un estímul per urbanitzar la zona. (4) Devers el 1300, es construeix un tram de murada nova cap a migjorn de l'actual carrer de Sant Pere, de la Drassana i del carrer de Jaume Ferrer, cosa que suposa un augment de la superfície del barri en aquesta direcció. També suposa la inclusió del mateix carrer de Sant Pere i de la Drassana dins del recinte. Devers 1500, encara s'ampliarà més amb la construcció d'un nou tram de murades encara més meridional. El 1575 s'iniciarà la construcció de la

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquitx.cat

subscriu-t'hi!

nova murada renaixentista de la ciutat, precisament pel Puig de Sant Pere, anirà gairebé adossada a la part externa de la murada islàmica.

Durant tota l'edat mitjana el Puig de Sant Pere serà el barri mariner per excel·lència de la ciutat: mariners, pescadors, mestres d'aixa (constructors de barques) i altres menestrals d'oficis més o menys mariners hi vivien. Tot això, a causa de la seva proximitat a la mar i al moll de pescadors (el Mollet), (4) també a causa de la seva proximitat a la drassana (a la drassana es construïen barques i vaixells), que se situava just a l'inici del barri, a l'actual plaça de la Drassana. (4) Al carrer de Sant Pere, dins del barri, hi havia la capella de la confraria gremial dels pescadors, dedicada al seu patró sant Pere. Segons l'arxiduc Lluís Salvador, a final del segle XIX es va vendre i es va convertir en habitatges. Hem de relacionar la desaparició de l'oratori amb la supressió de les confraries gremials (1836) i amb la política liberal iniciada dins la regència de Maria Cristina a la monarquia hispànica, política encaminada a la llibertat d'indústria i de comerç (els gremis tenien el monopoli de la producció i n'obstaculitzaven el lliure desenvolupament).

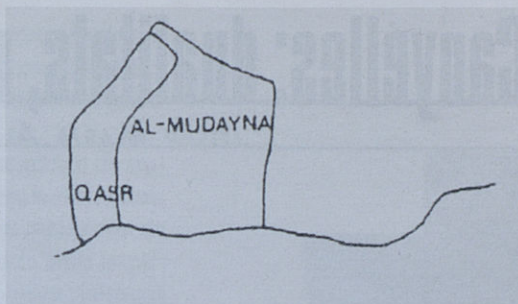
A l'edat mitjana eren moltes les professions lligades al món de la mar i a les activitats de les drassanes; a més de les que hem esmentat abans (pescadors, mariners, mestres d'aixa), hi havia: els serradors, que preparaven la fusta per fer les barques i vaixells; els calafats, que ajuntaven les posts de les naus en cons-

trucció amb pega (substància que impedia que per la junta hi entràs aigua); els remolers/remers, que feien remes; els velers, que reparaven veles, i els boters, que feien bótes per transportar oli i vi als vaixells, també relacionats amb la drassana. Durant els segles XVIII-XIX creix molt la població de la ciutat i, especialment, la del barri de Sant Pere, les cases unifamiliars, tipologies catalanes d'origen gòtic, es van convertint en plurifamiliars. S'ha de dir que a causa de la Guerra del Francès (1808-1814), que no arribà a Mallorca, vénen a l'illa multitud de persones que fugien dels territoris ocupats pels francesos, trenta o quaranta mil refugiats. La majoria s'instal·laren a Ciutat, que en poc temps veié duplicada la seva població. El 1873 s'esbucà el primer tram de la murada de Ciutat, molt a prop del Puig de Sant Pere, un reduït bocí a l'entorn de la Llonja, el Consolat de la Mar i la Drassana. A final del segle XIX, el Puig era un dels barris més poblats de la ciutat i, a causa d'això, les condicions d'habitabilitat es

deterioraren progressivament.

Durant el segle XX continuen augmentant els problemes d'habitabilitat al barri. Entre 1902 i 1934 s'esbuquen bona part de les murades de Ciutat; tanmateix, les que delimiten el Puig, en bona part, se salven de la devastació (quasi es conserven íntegres des del pont de la Porta de Santa Catalina fins a la Drassana). (4) El 1911 el baluard de Sant Pere es converteix en quarter d'artilleria. (4) El 1943 l'arquitecte Gabriel Alomar, sembla que a instàncies de l'Ajuntament, proposa destruir la part alta del barri i substituir-ne els carrers i les cases d'origen medieval per una nova urbanització racionalista: nous carrers i blocs d'edificacions paral·lels. (2) Per manca de doblers, res de tot això no es va fer; hauria suposat una pèrdua molt gran per al patrimoni historicoartístic de la ciutat, s'hauria esbucat un valuosíssim conjunt de carrers i d'edificacions d'origen medieval.

***Àngel Francesc Gené i Ramis és llicenciat en Història de l'Art.**

5. La primera Madína Mayúrq a ocupava l'espai de la Palma romana amb l'afegitó del Qsar o alcàsser (d'on sorgirà el palau de l'Almudaina), a partir del 903. Del llibre de M. M. Riera *Evolució urbana i topografia de Madina Mayurka*.

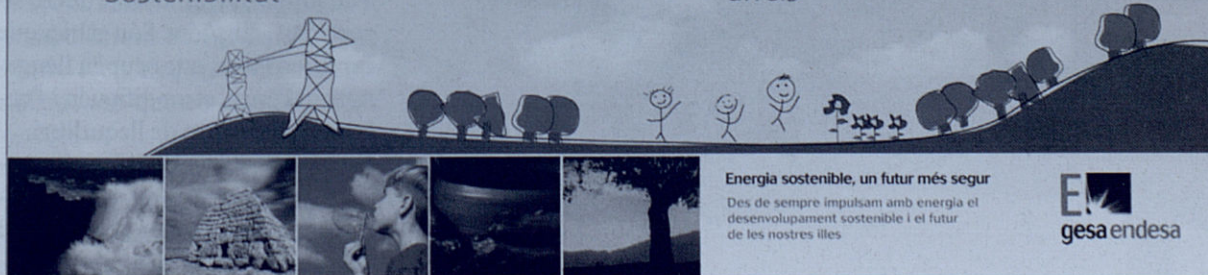
Més de 150 anys cuidant el nostre futur

Sostenibilitat

força

arrels

futur

Energia sostenible, un futur més segur

Des de sempre impulsam amb energia el desenvolupament sostenible i el futur de les nostres illes

E
gesa endesa

Pep Canyelles: dualitats, equilibris i distàncies

JOSEP MARIA ALAMINOS

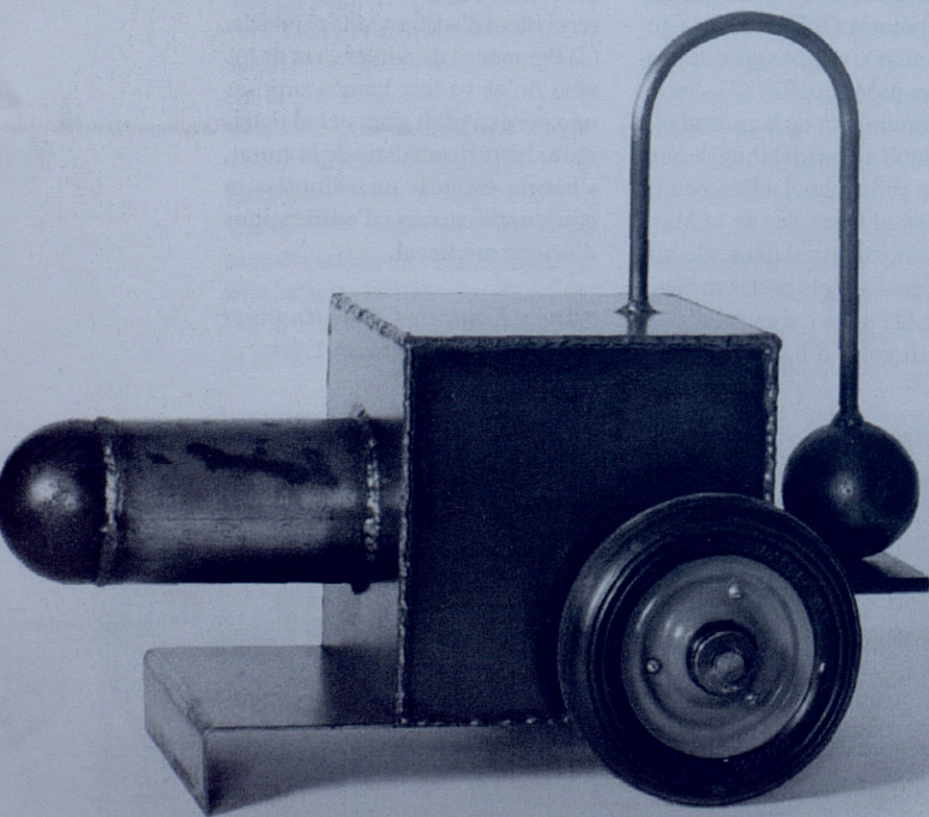
Pep Canyelles (Palma, 1949) és, juntament amb noms com Tomeu Ventayol, Joan Costa, Gerard Matas, Ferran Aguiló o Josep Maria Sirvent, un referent de l'escultura balear contemporània. La seva obra, fruit de la reflexió pausada i de l'amor per l'ofici, ens ha acompanyat durant més de tres dècades amb exposicions significatives tant a galeries privades (4 Gats, Pelaires, Altair, Sala Gaspar), com a espais institucionals (La Misericòrdia, la Llotja, Fundació Pilar i Joan Miró, Casal Solleric). Lluny queden els treballs a la ferreria familiar, les primeres pintures, les ac-

cions del Grup Criada 74, l'experimentació amb la poesia visual i les primeres exposicions individuals.

Després de la retrospectiva «Pep Canyelles. Escultures 1985-2007» al Casal Solleric, on s'ha pogut constatar la coherència del seu discurs i la lògica evolució del seu llenguatge, l'artista exposa obra recent, en la qual inclou pintura i escultura, a la mostra «Aïllaments» a la Sala d'Exposicions Can Fondo d'Alcúdia. L'exposició presenta tres conjunts d'obres en què trobam dues propostes escultòriques i una de pictòrica.

Escultures 2002-2005. En aquest conjunt de peces, de les quals hi havia una bona representació a la retrospectiva del Casal Solleric, trobam l'obra *Paradoxes*, del 2002, una composició de dues escultures enfrontades, properes a les màscares africanes, que dialoga en tensió constant. La resta d'obres incloses en aquest grup (*Camí de Son Gotleu* i un conjunt representatiu de la sèrie «Metàfores») són exemples del classicisme de l'obra de Pep Canyelles. Puresa en les formes, en el material, en la tècnica. L'artista utilitza només el ferro, en forma de planxa i de barnilla, i només formes cilíndriques i esfèriques per construir estructures verticals simètriques, dominades per la geometria, i que ens remetien a dualitats òbvies: tancat/obert, figura/fons, dins/fora. Són gàbies que capturen l'aire, que ocupen lleugerament l'espai, el modifiquen i s'enlacen a la recerca de l'equilibri.

Escultures 2007-2008. Les dimensions d'aquestes obres són més reduïdes, quasi de maquetes, i aquí Pep Canyelles torna a experimen-

tar amb materials diversos (porcellana, ferro, acer inoxidable, plàstic, goma), i n'explora les possibilitats. L'artista genera una estètica particular amb la utilització de materials trobats al taller, restes de maquinàries, rodes, tubs, cilindres, interruptors, rosques... Aquests elements són l'excusa per construir artefactes, a manera de joguines, que incorporen l'aspecte lúdic en l'àmbit més íntim de la creació. Són *assemblages* d'objectes trobats que l'artista compon per suggerir associacions, formals i de significat, que es completen amb títols tan suggeridors com *Els dubtes i les certeses*, *Silenci absolut*, o els titulats *Distàncies* (entre dos poemes, entre pau i guerra, entre ordre i caos, entre vida i mort, entre tot i no-res). Novament, Pep Canyelles incorpora la dualitat en la seva obra i s'acosta a la poesia visual amb què inicià el seu camí per enfrontar-nos amb les qüestions vitals que acompanyen l'existència.

Pintures sobre paper. Després de prop de quinze anys sense mostrar obra bidimensional, l'exposició acull un conjunt de papers agrupats sota el títol «Papers de Son Gotleu». Són obres de formats petits i mitjans, amb economia de colors (bàsicament el blanc del paper i el negre de la tinta xinesa) i que, com apunta M. Magdalena Brotons al catàleg que acompanya l'exposició, podem considerar com a papers escultòrics. L'artista utilitza les eines del taller i encunya formes quadrades i circulars, talla els papers, els tenyeix, i amb aquests elements fa composicions constructivistes en blanc i en negre, a manera de collage, en què els quadrats i els cercles es disposen ordenadament, o s'agrupen, o es dispersen. Cada element ocupa el buit que hi ha al paper que servirà de suport, encaixa matemà-

ticament en l'estructura creada per l'autor. Austeritat i economia d'elements per aconseguir un llenguatge íntim i profund.

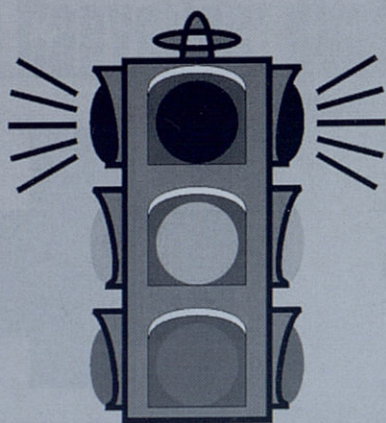
Pep Canyelles és un artista de trajectòria sòlida, alhora humil i lluitador, amb una obra carregada de significat, compromès amb la cultura de les Illes i, essencialment —ho podem comprovar a «Aïllaments»— sincer.

«Pep Canyelles: Aïllaments»
Casal de Can Fondo · Alcúdia
Fins al 18 de maig

Aïllaments

Tendències

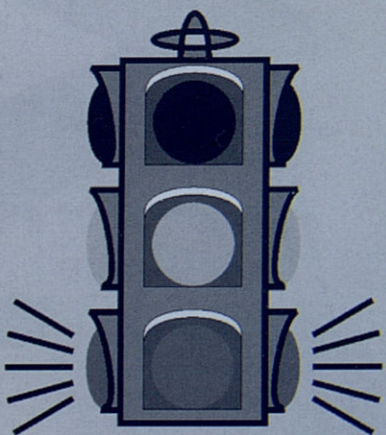
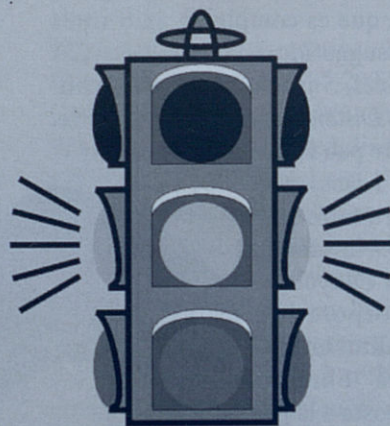

VERMELL

A Carlos Delgado, per fer gala d'ignorància i de mala fe en matèria lingüística. No és acceptable que un càrrec públic posi en qüestió aspectes tan fonamentals com la unitat de la llengua o la seva oficialitat plena. Delgado demostra amb aquesta actitud que algunes forces polítiques no han assumit del tot, a hores d'ara, la legalitat lingüística vigent des de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears. Això explica alguns fets, com ara la política lingüística regressiva aplicada a la nostra terra durant els darrers quatre anys.

GROC

A la Conselleria de Salut, per haver-se compromès a fer normal l'ús del català a l'IB-Salut. És un dels àmbits en què la situació de la llengua ha retrocedit més durant els darrers temps, a causa de la desídia de l'anterior Govern i de l'arribada de facultatius d'arreu del món. La conseqüència és un creixement dels conflictes lingüístics en la relació entre el personal sanitari i els usuaris. La responsabilitat dels nous gestors és revertir aquesta situació i garantir els drets lingüístics dels pacients. La llengua catalana a la sanitat pública necessita mà de metge.

VERD

A Comissions Obreres, per haver tombat el decret Rodríguez, que va suposar en el seu moment un retrocés del català a l'Administració. El sindicat ha demostrat que no eren infundades les afirmacions fetes per les entitats favorables a la llengua, en el sentit que el text contravenia la Llei de normalització lingüística. Això mateix ha considerat el Tribunal Superior de Justícia de les Balears, que ha anul·lat el decret. Com a conseqüència torna a estar vigent el del 2001, que demanava uns requisits de català superiors per a l'accés a la funció pública.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho

arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

☐ 25,00 €

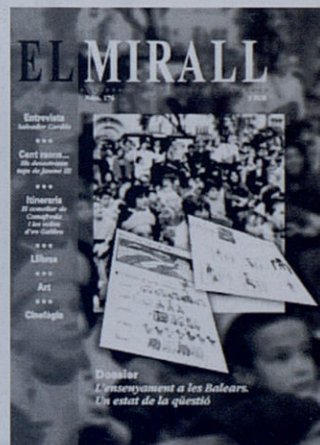
☐ Aportació especial (indica-ne l'import):

€

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que enviiis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

Rodoredagrafia excel·lent de Mercè Ibarz, lectora i recercadora

BIEL MESQUIDA

Això és Mercè Ibarz, lectora i recercadora, sobretot en aquest llibre: *Rodoreda. Exili i desig* (Biblioteca Universal Empúries).

Aquesta narradora, assagista i periodista, nada a Saidí, a la Franja d'Aragó, ens ha donat una visió del seu món personal de la ruralia a *La terra retirada* i a la novel·la *La palmera de blat*, i uns contes magnífics que passen a la gran urbs *A la ciutat en obres* i *Febre al carrer*. Ara s'ha dedicat a investigar la vida de la Rodoreda des de l'exili el 1939 fins a la vellesa a Romanyà de la

Selva. «Sóc escriptor i no un fabricant de novel·les», afirmava amb el provocatiu masculí una Rodoreda granadeta. I és l'itinerari personal i literari d'aquesta escriptora autèntica que ens ajuda a conèixer en profunditat aquest llibre admirable. Encara que hi ha un fil cronològic, la Ibarz no té manies. Des del principi i a la primera plana ja ens parla d'un dia d'estiu de 1972 quan M.R. tornava de Viena d'enterrar Joan Prat-Armand Obiols, el seu amor i el seu conseller literari, i se la veia perduda i desenfocada per Romanyà. Aquesta forma de contar, amb regust literari i transversalitat de successos i temps, amb un rigor històric i textual exacte, forma la trama i l'ordit d'aquesta rodoredagrafia que es llegeix com un relat vertader. Els capítols primers —«Titània», «Modernitats», «La carta d'Andreu Nin», «Revolució»— ens emmarquen els anys decisius d'una dona nada en una torre de Sant Gervasi (Barcelona) dins una família de menestrals, amb un avi que li ensenyava els noms de les plantes i li contava històries, un pare lletraferit, una mare riallera, elegant, i un germà de la mare, l'oncle d'Amèrica, que torna quan mor l'avi i la nina té dotze anys. «Tots ens aturem de viure als dotze anys», dirà sempre M.R. I després vindran els anys d'aprenentatge en ateneus, sindicats, organitzacions diverses, grups de dones, revistes, diaris, editorials, ràdios. M.R. escriu la seva primera novel·la, un fulletó rosa que ella desmuntava, *Sóc una dona honrada?* Es casa amb l'oncle i té un fill l'any 1929. El matrimoni va malament des del principi. I amb l'adveniment de la República el

MERCÈ RODOREDÀ JOC DE MIRALLS

- català | español | english | deutsch
- CRONOLOGIA
- RODOREDÀ LLEGIDA

MERCÈ RODOREDÀ,
PER ELLA MATEIXA

MERCÈ RODOREDÀ
Pecats literaris de joventut

☒ VERSIÓ VIDEO
☐ VERSIÓ TEXT
☐ VERSIÓ PER IMPRIMIR

VISTA PELS SEUS
CONTEMPORANIS

A L'ALTRA BANDA
DEL MIRALL

L'ESCRITORA I
EL SEU MÓN LITERARI

lletra **UOC**

Generalitat de Catalunya
Institut de les Lletres Catalanes

PROJECCIONS
MIRALLS
RODOREDÀ

1931 comença per a ella una nova vida de dona moderna que la Ibarz ens ha pintat amb paraules precises i plenes de detalls. M.R. escriu quatre novel·les que després rebutjarà i que estan plenes de troballes i nous camins que esbucquen vells estereotips. Coneix el Grup de Sabadell, escriu *Aloma*, guanya el premi Joan Crexells de 1937, la publica el 1938 a la Institució de les Lletres Catalanes i participa en l'eufòria revolucionària del temps de la guerra. La derrota i l'exili el 1939, un lloc d'oportunitats i buits, com ens diu la Ibarz, que a partir d'aquí, amb una lletra plena de suggeriments, ens conta l'entrada profunda en la vida de M.R. d'Armand Obiols. El castell de Roissy va ser el lloc on M.R. es va enamorar d'Obiols amb un desig absorbent i total. Al llarg d'unes pàgines que es llegeixen amb ganes com si fos una novel·la d'aventures, seguirem el laberíntic itinerari de la parella per una Europa en crisi, en guerra: Bordeus, Llemotges, París i, finalment, les quatre parets del piset de Vidollet de Ginebra. Amb l'ajuda de les cartes de M.R. a l'amiga Anna Murià, les cartes entre la pa-

rella i les declaracions i, sobretot, les obres de M.R., la Ibarz ens dibuixa la vida difícil dels amants, l'horror, la fam i els perills de la guerra, les separacions de la parella, la força de sobreviure cosint roba o amb traduccions i la necessitat d'escriure com a única morfina possible. Primer fa contes de gran qualitat, després escriurà poesia i pintarà i començarà les seves obres monumentals *La plaça del Diamant*, *Mirall trencat*, *Quanta, quanta guerra...*, *La mort i la primavera*. L'acollida de la seva lletra no fou fàcil. *La plaça del Diamant* no guanyà el Sant Jordi de 1960 i va ser mirada de cua d'ull pels escriptors de l'exili. Amb el llibre *Vint-i-dos contes* havia obtingut el premi Víctor Català. Coneix l'escriptor Joan Sales, que serà el seu vertader editor: un home que l'encoratjarà, que la farà escriure, que la farà triomfar amb un boca orella lent i fèrtil. Llibre per subratllar, per rellegir. I que, a més a més d'una completa bibliografia, ens ofereix una antologia de cartes de M.R. a la Murià i a l'Obiols i de textos significatius. Una celebració vivificadora del cents anys de M. R!

CORPUS A PALMA

Tots els concerts són a les 21 h i són gratuïts. La cabuda és limitada. Per a l'entrada al concert és necessària la invitació prèvia. Recollida d'invitacions de les 19.30 a les 20.30 h al mateix pati.

CASAL SOLLERIC
DANIEL DREXLER
14 de maig

CLAUSTRE DE SANT FRANCESC
CORAL DEL CONSERVATORI
MUNICIPAL
15 de maig

ANTIC QUARTER D'INTENDÈNCIA
IVÓN I IVET FRONTELA
16 de maig

**CLAUSTRE DE L'ANTIC CONVENT
DE SANTA MARGALIDA**
TRIO DE MALLORCA
17 de maig

CLAUSTRE DE MONTI-SION
CAMERATA SA NOSTRA I
CAPELLA MALLORQUINA
18 de maig

CAN OLESA
ANA M. PINTO (soprano) i
ÀNGEL GONZÁLEZ (piano)
21 de maig

ESGLÉSIA DE SANT FRANCESC
OSCAR CANDENDO (orgue)
22 de maig

PALAU MARCH
ESTHER BOSCH I
TIÀ CARDELL GRUP (jazz)
23 de maig

CAN BERGA
BANDA MUNICIPAL
DE MÚSICA DE PALMA
Director: Juan Jiménez Cerezo
24 de maig

PATI DEL PALAU DE L'ALMUDAINA
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE LES
ILLES BALEARS CIUTAT DE PALMA
25 de maig

Ajuntament de Palma

INFORMACIÓ: www.palma.es · Tels. 971 720 135 i 010.

Libres

Maia Planas. La veu dels poetes

RAFFEL M. CREUS

Per conèixer Maia Planas se l'ha d'escoltar, després se la pot mirar. Una presentació usual: aferrada de mans, dues besades i una conversa, no basten per saber qui hi ha darrere un nom exòtic original («Maia és Maia, no és diminutiu de res», assevera somrient). Per fer-nos-en una idea aproximada, l'hem de sentir cantar.

Induïts per errònies idees preconcebudes, quan pensam en un músic de rock l'imaginam amb el cabell llarg i, si es tracta d'un cantant líric, ha de ser corpulent. Res en el físic de Maia delata el seu potencial, per això cal escoltar-la cantar, llavors un s'adona (o confirma en el cas de saber-ho d'oïdes) que l'altota menuda i discreta és una soprano així com manen els cànons. No val dir que la lírica és elitista i només un grapat d'iniciats hi tenen accés, és ver que Maia Planas és soprano lírica, com Montserrat Caballé i Maria Callas, però per escoltar-la no cal anar a un teatre, es pot fer en la comoditat de la nostra sala d'estar o mentre conduïm, perquè té discoides al mercat, un que encara és calent.

L'educació de les cordes

Maia és un poc de pertot: «Vaig néixer a Cas Concos, però ja quan era petita ens vàrem traslladar entre Algaida i Santa Eugènia. Vaig anar a ca ses monges a Algaida. Llavors vàrem venir a Ciutat, a Son Sardina». Ara és resident a Barcelona, «però vénc molt a Mallorca, tant per feina com per la família, l'illa estira».

Ens trobam un dia de Setmana Santa, just abans que l'artista deixi l'illa durant gairebé un mes. Ara és aquí preparant una actuació per a la semifinal del Concurs Internacional de Cant Manuel Ausensi que es durà a terme a Ciutat. «El 2005 vaig guanyar el tercer premi d'aquest certamen, ara m'han convidat a participar-hi per actuar mentre el jurat delibera, i mira, és una manera de donar-los temps a ells i a nosaltres de demostrar el

que sabem.» Quan ella va ser guardonada encara no es feia eliminatòria aquí, va concursar a Barcelona i durant la final va cantar al Palau de la Música: «És un dels concerts dels quals guard més bon record, no tan sols pel fet del premi, també per l'espai on cantava.»

Els inicis musicals de la futura soprano varen començar a l'Escola Ireneu Segarra, allà feia el pla d'estudis alhora que cantava amb la Coral Infantil, fins que la directora, Marisa Roca, convençuda de les possibilitats vocals de la joveneta, la va animar a estudiar. «Amb 15 o 16 anys vaig començar a fer pròpiament classes de tècniques vocals i a cantar amb la coral de Jovenuts Musicals i amb la Coral Universitària, en què vaig fer les primeres intervencions com a soprano solista.»

Aleshores, hom encara es podia presentar per lliure als exàmens del Conservatori; Maia va preparar tota la carrera amb la seva professora, Sylvia Corbacho, i quan va acabar el grau professional, el màxim possible a l'illa abans de ser Superior el Conservatori, va començar a rumiar de sortir: «Perquè això és una illa, és molt bo de fer que et coneguin, i si t'has de tirar a la piscina, val més sortir i veure què passa enfora, i ben enfora... Bé, no tant perquè me'n vaig anar a Alemanya.»

L'elecció no va ser fortuïta, en pro de la terra ària pesaven una sèrie de factors: «El primer l'idioma, és molt important aprendre'n, però en el cas de l'alemany, és cabdal dins el món del cant.» Dit i fet, de Palma a la prestigiosa Hochschule für Musik Kölln, és a dir, a Colònia. Reconeix que «els principis

Maia Planas

piano Sergi Corbacho

ENLLÀ del Mar

Antoni Parera Fons

varen ser molt durs: estar sola, l'idioma i el clima són punts determinants, costa. Però ara que ho veig en la distància no n'hi ha per tant... De totes maneres cansa, tant pel mal temps com pel ritme; nosaltres tenim una altra manera de fer les coses». Per això als tres anys va trobar que era arribada l'hora de retornar cap a terres mediterrànies a veure si es podia construir un futur. «No sé com m'hauria pogut anar si hagués decidit intentar obrir-me camí allà. Les oportunitats no són les mateixes, hi ha molts més teatres i més vida musical, però també molta més gent preparada que cerca fer-se un nom.»

Va venir a Mallorca però per poc temps, als dos mesos ja es traslladava a Barcelona, després d'acceptar una feina il·lusionant i engrescadora.

La passa a la professionalitat

Formar part del muntatge *Orfeu als inferns* del Teatre Romea va ser, com veurem més endavant, una llavor que ha donat sucosos fruits professionals i personals. No avancem emperò esdeveniments. El muntatge de l'opereta de Jacques Offenbach qualificada des de la revisió del seu llibret com a òpera *féerie* o fantàstica era una coproducció «del Romea, del Gran Teatre del Liceu i del Teatre Principal amb quatre actors del primer i quatre cantants. Varen ser dos mesos d'assaigs i dos d'actuació; amb tot, una gran oportunitat».

Acadèmicament, el mateix any 2003 va obtenir el títol superior de Cant pel Conservatori Superior de Música del Liceu. Després, va ser Gretel en la coproducció del Teatre Nacional de Catalunya i el Gran Teatre del Liceu de l'òpera infantil *Hansel i Gretel*, i després: «recitals, audicions i fins ara, però no et pensassis, no et pots dormir mai, no sempre tens feina i la vida marca unes rutines que fan difícil compaginar el cant i el dia a dia: hi ha unes hipoteques, unes despeses i tot et ve darrere, les obligacions i la gent que necessita el mateix que tu. La nostra vida és molt irregu-

lar, que t'hagin cridat una vegada no vol dir que ho tornin a fer: has de tornar a tocar les portes, has de fer una altra audició, però vaja, tampoc no ens podem queixar».

Aquesta, reconeix Maia, és la part menys agradable de la seva feina: vendre's a si mateixa. En les pel·lícules i en les biografies dels grans del *bel canto*, d'aquesta tasca se n'encarrega l'agent. «Tenir-ne un seria ideal perquè totes aquestes tasques que no m'agraden serien cosa seva i em podria dedicar a la meva feina, no a cercar com i on fer-la. Jo és que no tenc caràcter per telefonar i punyir i insistir... En qualsevol cas, tenir agent no vol dir tenir feina. A mi, a vegades, me n'ha telefonat algun, d'interessat a fer coses junts, i en un any només he tornat a saber d'ell un pic. Això és tenir un agent? És clar, a ells qui els donen de menjar són les estrelles.» Per assegurar-se uns ingressos mínims, Maia fa classes de cant als infants d'un col·legi de Barcelona. Per continuar essent soprano professional, dia sí dia també, continua la seva formació.

Formació i evolució contínua

La brillantor del timbre, la riquesa d'harmònics, l'afinació, el fraseig, la dicció són conceptes que cal dominar i perfeccionar dins el món del cant. Partint de la màxima que la veu evoluciona, «és un òrgan que canvia a mesura que tu vas creixent», el propietari ha de saber en tot moment com es troba. Podem fer-ne un símil mecànic: «Tu tens una referència perquè cada dia practiques, però de tant en tant has de passar una revisió, és com una ITV, no has d'anar a classe cada dia però necessites saber com vas i cap a on has de prendre, potser necessites provar altres coses.» Qui ho dirà i corregirà errors és una figura clau i necessària en tot el procés: el mestre que alhora és guia.

«El professor et guia amb el repertori, cada veu té el seu adequat, que és el teu camí. Hi ha casos de veus famoses que s'han quedat per aquest camí per estar precisament mal guiades, per ventura han errat

pensant que podien o estaven preparades per a un repertori i no era així.» La relació entre mestre i alumne és vital, íntima i de confiança total: «És molt especial perquè tot és sensorial, la manera de col·locar la veu no es pot explicar com si fos un dit per exemple, no pots dir posa'l així i aixà.»

La professora de Maia de tota la vida és Sylvia Corbacho: «Quan vénc a Mallorca sempre la vaig a visitar perquè em digui com em veu», però per motius residencials, l'actual professora és la valenciana Enedine Lloris: «és soprano com jo i per això mateix m'està ajudant molt, ella ha fet el mateix tipus de repertori. És la primera vegada que em supervisa una soprano». És evident que la veu de Maia es mou per un repertori d'una soprano lírica: «Sempre he intentat ser coherent i no voler passar l'arada davant el bou. Tenc una veu de timbre més aviat fosc que pot dur a enganys, però, és clar, la meva constitució ja ho diu un poc... La meua veu té cos, però no he volgut cantar com si fos una soprano dramàtica, que són veus més gruixades i aguanten un repertori més dur.» Constància i disciplina són requisits bàsics quan parlem de música professional. En el cas dels cantants d'òpera han de llegir el repertori, li han de posar veu, l'han de treballar, han d'estudiar idiomes, han de fer exercicis de tècnica...: «No tot és cantar; de fet, a la veu també li va bé descansar, però tot sigui dit, es nota molt quan fa una temporada que no assages.» Per sort per a nosaltres i per a satisfacció d'ella, Maia té una sèrie d'enregistraments discogràfics que posen el seu cant a l'abast de tots.

Compàs per compàs enregistrat

La relació de la nostra protagonista amb els discoides es remunta a l'any 1997, quan va participar en l'enregistrament de la fundació ACA dedicat al compositor mallorquí J. B. Aulí. Després va venir l'aparició en DVD de l'abans esmentada *Hansel i Gretel* (2004), i el 2006 l'enregistrament del CD *La*

Discoides

posada de la núvia, suite per a cor, solistes i conjunt instrumental de Baltasar Bibiloni.

Aquestes feines les podríem qualificar de col·laboracions, per sobre de les quals hi ha dos discos amb el seu nom en lletres destacades a la portada. I aquí és on veurem la importància d'haver participat en *Orfeu als inferns* apuntada més amunt.

Amb motiu del 150è aniversari de Costa i Llobera i de Joan Alcover, Maia va participar en un grapat de recitals dels seus poemes organitzat per l'Institut d'Estudis Balearics. Tan bon gust de boca els va quedar als organitzadors que varen demanar a la cantant si coneixia algú capaç de transformar allò en música enregistrada. Aquí és on apareix el compositor i arranador manacorí Antoni Parera Fons: «Jo el coneixia de vista de l'època de la Coral Universitària i ens vàrem conèixer de fet durant *Orfeu als inferns*, ell era l'autor de tots els aranjaments musicals; li vaig demanar si en tenia, de poemes d'Alcover i de Costa i Llobera, i em va dir que no, però que li feia ganes fer-ho. Necessitàvem un pianista i vaig pensar en Sergi Cuenca, un jove de Berga que havia estat el director musical d'*Orfeu*.»

El treball es va dir *Geografies de l'ànima* (2005), i Maia posava veu a «Defalliment», «Els joves», «Desolació» i «Miramar», entre d'altres. La presentació va ser al claustre de Sant Domingo a Pollença, després va viatjar a Formentera, i per fer-lo més internacional, va arribar fins a la Cinquena Avinguda de Nova York. «En aquell disc

nosaltres seguíem el corrent de l'IEB, ells deien «anam a Nova York perquè l'Institut organitza una Setmana Cultural», i hi anàvem, vull dir que no ens vàrem haver de preocupar de promocionar el disc directament, cosa que ara no és així.» Ara es diu *Enllà del mar*. Resulta que el trio Planas-Parera-Cuenca es va quedar tan a gust amb l'experiència que va decidir refegir. Continuarien musicant poemes, només que en aquest cas els autors són contemporanis. Parera Fons, cervell del producte, va fer la selecció, en què es barregen peces ja musicades però inèdites amb altres de noves. El títol és de l'artanenc Miquel Mestre i obre el CD amb set poemes que ja tenien música de Parera però no havien estat editats. A continuació, tres cançons de bressol de l'algaídi Janer Manila i tres més d'altres tants escriptors manacorins: Miquel Àngel Riera, Antoni Mus i Jaume Vidal Alcover. De les 13 cançons del disc només una, «T'estim però me'n fot», de Riera, havia estat presentada en directe, i ho va ser, atents lectors, a l'acte més important d'aquesta casa: Planas i Parera varen interpretar el tema durant el lliurament dels Premis 31 de Desembre de l'OCB el 2006 a Alcúdia. Maia no pot amagar la seva satisfacció quan parla d'*Enllà del mar*: «L'enregistrament dels dos discos ha estat una experiència que no m'esperava tenir mai, he après molt i, en el cas del darrer, a banda de treballar amb Antoni Parera, és a dir, amb el compositor, també he estat en contacte amb els autors de la majoria dels poemes... Normalment interpretes una música que està

dins un estil i intentes fer-ho el millor possible, però no tens a mà ni el compositor ni el lletrista. Formar part d'aquesta *mélange* ha estat una experiència enriquidora.»

Enllà del mar va aparèixer el novembre del 2007, però encara ara no ha estat presentat, es pot comprar, és clar, però no se l'ha pogut sentir en viu. Ara els autors són els promotors, inductors i interessats primers, a posta són ells els qui han de moure el gènere: «El que et deia, aquesta és la part més dura de la meua feina, i ara en un vessant nou com és la promoció discogràfica, no sé ben bé què fer... Però m'interessa promocionar el disc!»

Mentre espera aquest concert, prepara altres actuacions i assaja a casa seva: «Amb això som una privilegiada, no tots ho poden fer, a mi fins ara els veïns m'han respectat i és una sort. Quan vivia a Alemanya no era així, allà hi ha uns horaris que són sagrats, al migdia i als vespres no es pot cantar ni es pot tocar instruments a casa. Jo no vaig tenir cap problema, però companys meus tenien vertaderes dificultats.»

Dalt de l'escenari ha estat Clorinda, Rosaura i Amor, i li agradaria ser la Susanna de *Les noces de Figaro*, de Mozart: «Qualque dia, però ara estic molt contenta amb la cançó, és més subtil que l'òpera, amb una cançó i un piano pots dir molt; de totes maneres, sigui una cançoneta o una òpera, jo sempre em munt la meua pel·lícula, perquè t'has de ficar dins el personatge i amb la teua veu l'has de fer creïble, canvia el muntatge però tu has de transmetre igualment en un cas o en l'altre.»

QUIOSC·CAT PALMA

DEL 14 AL 18 DE MAIG
PARC DE SES ESTACIONS

→ **Presentació de les revistes Sons de la Mediterrània i Esquix**

La revista **Sons de la Mediterrània** presenta els seus dos darrers números; en el primer s'analitza el renaixement de la música d'arrel tradicional a les Illes Balears. En el segon, juntament amb la revista **Esquix**, es presenta el CD *Músiquetes per a la Bressola*. La cantant **Miquela Lladó** i el multinstrumentista **Pep Toni Rubio**, presentaran cançons del seu disc *+D26*. Dissabte, 17 de maig a les 12 h. Parc de ses Estacions.

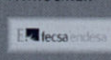
→ **Presentació de la revista Castells**

La revista **Castells** presenta una demostració i tallers de tècnica casteller a càrrec de les colles Al·lots de Llevant i Castellers de Mallorca. Diumenge, 18 de maig a les 12 h. Parc de ses Estacions.

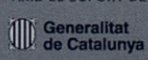
ORGANITZA

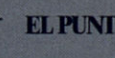
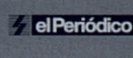
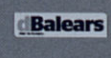
PATROCINEN

AMB EL SUPORT DE

COL·LABOREN

30.000 FAMÍLIES
REBREM AJUTS
PER AL LLOGUER.
I TU?

Ja està oberta la convocatòria 2008 d'ajuts per al lloguer. Aquest any, 30.000 famílies catalanes, el doble que fins ara, podran accedir als ajuts que presta el Govern de la Generalitat en matèria d'habitatge. Si vius o vols viure de lloguer i tens uns ingressos per sota de 27.000 euros, tu podries ser una de les persones beneficiades. Perquè l'habitatge és una prioritat de tots.

Informa-te'n a www.gencat.cat o al 012.

Les teves prioritats són les nostres.

Generalitat
de Catalunya

012
www.gencat.cat

Entornament i Servei Ciutadà 012
Infonum per regió: 012, 012, 012

El puig d'en Farineta

GASPAR VALERO

Itinerari:

S'Arracó – Can Cremat –
puig d'en Farineta – Can
Farineta – s'Arracó

Horari aproximat:

3 h (sense les aturades)

Orientacions de camí:

Del centre de s'Arracó ens dirigim cap als afores, en direcció a Sant Elm, per l'avinguda dedicada a aquesta localitat costanera. Passam el km 4 de la carretera d'Andratx-Sant Elm (Ma-1030) i alguns metres més endavant, situats ja a la barriada dita la Creu, voltam pel camí de la dreta, en direcció a Can Cremat. Vora la cantonada de la carretera, a l'esquerra queda Can Berta. En capamuntada amb asfalt, passam una altra casa a l'esquerra, punt on el camí deixa d'estar asfaltat i volta a l'esquerra. Mentre, a la dreta observem el camp de futbol de sa Vinya i una vista general de s'Arracó. A l'esquerra apareix la casa dita Can Bolei i continuem per un camí de carro recte, amb marge de sosteniment a l'esquerra i un coster a la dreta, amb ullastres, mates, esparregueres i fonoll, entre altres espècies, a més de garrovers i ametlers. A

tres minuts de Can Bolei, deixam a l'esquerra Ca na Maria, i una altra casa a la dreta. Dos minuts després d'aquesta darrera construcció, arribam a Can Cremat. La casa té dos blocs constructius; el de l'esquerra és el més antic,

amb dues plantes d'alçat i portal forà rodó; la coberta és de dos aiguavessos.

El nostre camí passa per davant Can Cremat i es converteix en un sender envaït per cards i botges. A l'esquerra es va dissenyant

el solc profund del torrent del Saluet. Malgrat les aparences inicials, el tirany es consolida com a camí de ferradura que avança planer entre pins esparsos. A quatre minuts de Can Cremat, a la dreta deixam una caseta amb

llinda de fusta i, més endavant, es comencen a veure restes de pins cremats, cosa que serà una constant fins al coll de Son Verí. Uns tres minuts més endavant, agafam una dreuera cap a l'esquerra, tot i que el camí princi-

pal continua per la dreta. Per la dreuera, en dos minuts tornam a agafar el camí principal, cap a l'esquerra. També a l'esquerra, continua el torrent, que apareix emmarcat i amb un canyar a la vora. Mentre, a la dreta hem dei-

Itineraris

xat les cases de can Farineta, per on passarem a la part final de l'excursió.

A la dreta observam les restes d'una barraca, mentre que a l'esquerra les roques naturals formen una petita gorja sobre el torrent. Entre botges i fenàs, el camí es desvia cap a l'esquerra, cap al

jaç del torrent, fins que, alguns metres més endavant, surt del jaç cap a l'esquerra, amb pins cremats i estepes blanques. Durant més d'un quart d'hora, trobarem restes de pins cremats, que són substituïts per pinotells joves des de fa alguns anys. La via s'orienta cap a l'esquerra de la coma,

deixant de banda més a la dreta comellars més pregons. Camí amunt, entre pins morts i tiranyets que els esquiven, arribam a la base d'un passet emmarcat a l'esquerra per roques disformes. Superat el pas, arribam a un collet, que denominam de Son Verí, que ens obre noves

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

perspectives, com la vista sobre s'Arracó i sobre altres pinars plens de vida. Alguns metres després, arribam a un entreforc de camins molt important en aquesta ruta. A l'esquerra deixam el camí de Son Verí, que permetria arribar a Sant Elm.

De l'entreforc del camí de Son Verí continuam cap al cim del puig d'en Farineta. En primer lloc, arribam a un collet vora el qual hi ha una miranda amb bona vista sobre el puig d'en Corso i sobre s'Arracó. A la vora, apareix una era de batre, entre pins. Just després, a la dreta queda una barraca de roter, esfondrada. Més endavant, a la dreta, es configura una coma solcada per una torrentera i arribam vora una barraca de roter adossada a un marge; les marjades apareixen ocupades pels pins, fins que ens apropam al cim del puig d'en Farineta, a partir d'un sender que ressegueix una marjada.

El puig d'en Farineta també es denomina puig d'en Basset. El cim assoleix 330 metres d'altitud i és ocupat pel refugi del Foment del Turisme de Mallorca dedicat a Gabriel Font Martorell; és un bloc cúbic, obert al nord-est i situat entre pins. Hi ha una placa amb una inscripció que diu: «S'Arracó, el Ayuntamiento de Andratx y el Fomento del Turismo de Mallorca a Gabriel Font Martorell. 1968». El punt culminant pròpiament dit es troba a l'esquerra del refugi, si el miram de cara. Hi ha nou graons de pedra i una pareteta que protegeix el desnivell del vessant sud-oest. Hi observam també una rajola que representa un betlem, posat en 1990 pel Grup Excursionista Badia Gran. La vista arriba a sa Dragonera, al Pantaleu, a Sant Elm i a la vall de la Palomera, cap a ponent, mentre que a llevant es veu la vall de s'Arracó.

Des del cim del puig d'en Farineta davallam novament pel mateix camí, fins que en onze o dotze minuts arribam a la cruïlla del camí de Son Verí. Continuem la davallada fins que travessam el torrent i, a l'altra banda, anam per la dreta. Ens mantenim pel camí amb el torrent

PREMI TEATRE PRINCIPAL DE TEXTS DRAMATICS

La Fundació Teatre Principal de Palma ha convocat una nova edició del Premi Teatre Principal de texts dramàtics.

Com en anys anteriors, les obres han de ser escrites en llengua catalana i el certamen és obert a tots els autors.

El premi únic és de 6.000 euros.

El termini de presentació d'obres acaba el 30 de juny de 2008 a les 14 hores a les oficines del Teatre Principal.

Els interessats poden consultar les bases completes del premi a www.teatreprincipaldepalma.cat

a la dreta. A uns sis o set minuts del pas del torrent, posam atenció al canvi de ruta, perquè proposam deixar de banda la drecera de la dreta, per on hem pujat, i continuar per l'esquerra. En

aquesta direcció, un minut o dos més endavant, arribarem a les cases de can Farineta, que queda a l'esquerra del camí. Presenten alçat de dues plantes i portal d'arc rodó adovellat, amb restes

d'un rellotge de sol. El camí que ens ha de conduir a s'Arracó deixa les cases a l'esquerra. Mentre passam sota unes mates espone-roses, a l'esquerra observam la contrada de Cas Corso. El camí

es consolida com a camí de carro i avançam per la contrada dita es Castellassets i es Castellàs. Un rètol, un poc més endavant ens indica que ens trobam en el camí des Castellàs, amb les cases principals

comunicades pel camí de l'esquerra. La nostra ruta a s'Arracó continua pel camí principal, per la dreta, en davallada lleugera. Un poc després, a l'esquerra queda una casa gran i més endavant arribam

vora el camp municipal d'esports, anomenat sa Vinya. Poc després arribam a la carretera principal, als afores de s'Arracó. Voltam a l'esquerra per arribar al centre del poblet, punt on acabam l'excursió.

Tendències **cinefàgia**

La fi del cinema (cap. XXXVIII)

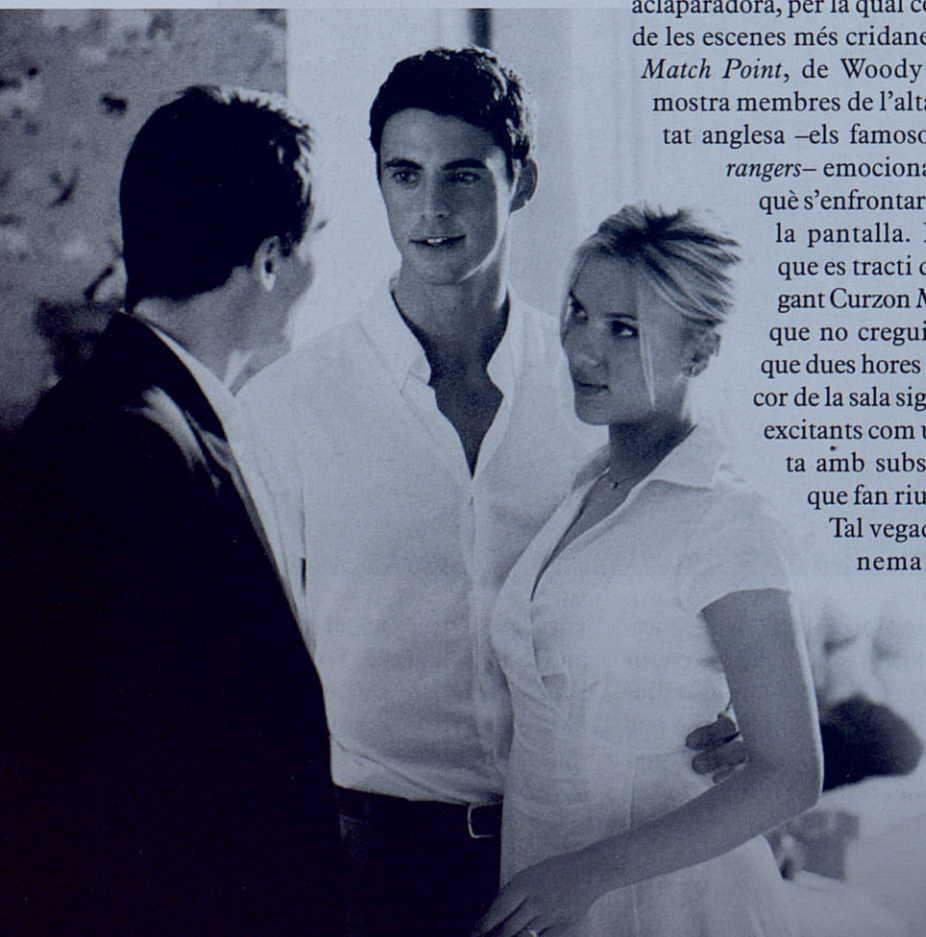
MATÍAS VALLÉS

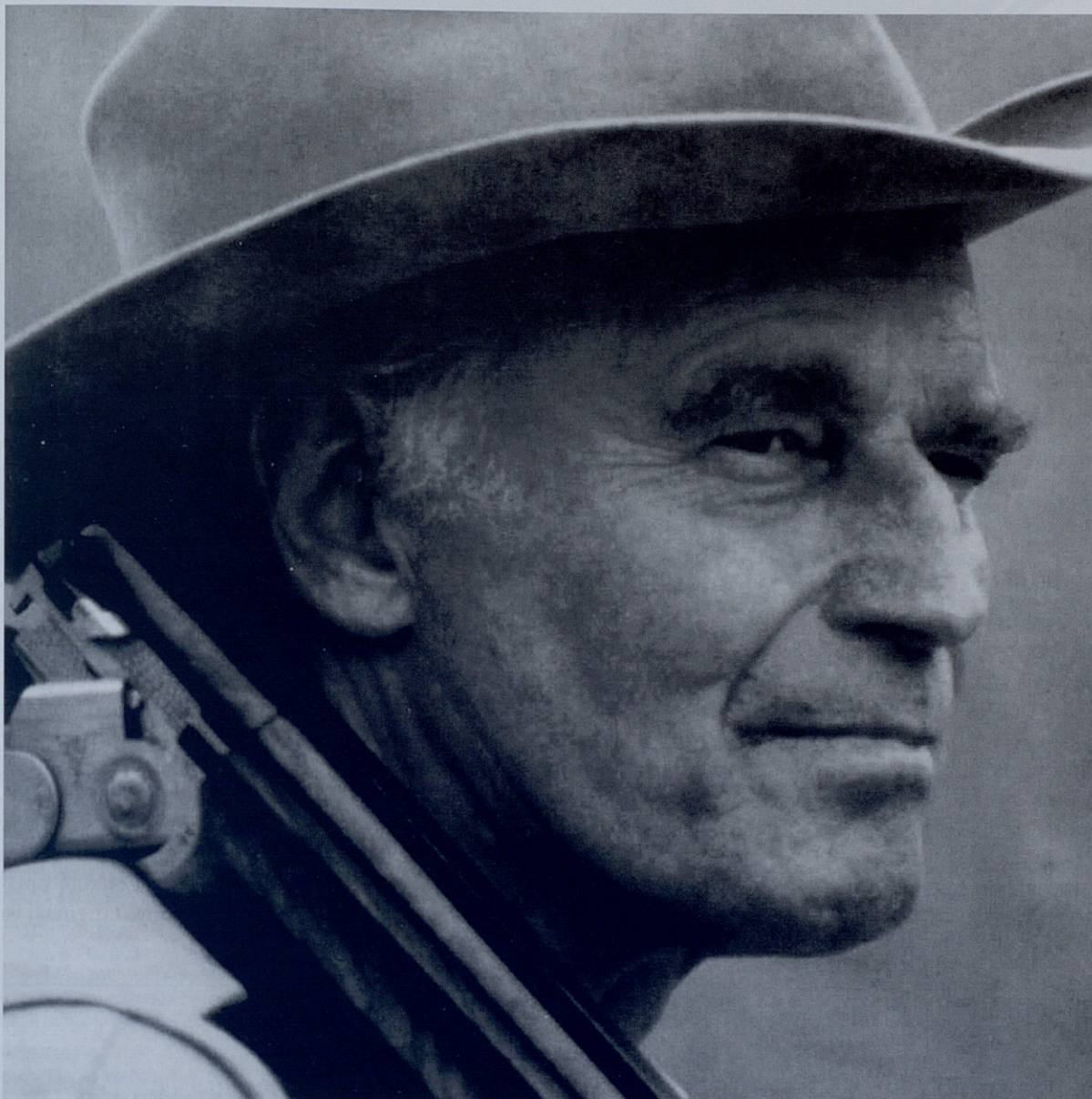
El cinema té el dubtós rècord de generar tants articles sobre la seva existència com sobre la seva desaparició, que s'anuncia imminent des de fa mig segle. L'experiència d'anar a veure una pel·lícula va perdre fa temps el seu caràcter religiós, per convertir-se en un tràmit laic, una píndola més aviat indigesta i sense valor terapèutic. Ja no ocupa un lloc central a l'agenda, ni tan sols col·lateral. Cap ciutadà occidental no s'enfronta amb un dia concret amb la perspectiva d'una sessió cinematogràfica, opció supèrflua. La indiferència és aclaparadora, per la qual cosa una de les escenes més cridaneres del *Match Point*, de Woody Allen, mostra membres de l'alta societat anglesa —els famosos *sloan rangers*— emocionats perquè s'enfrontaran amb la pantalla. Encara que es tracti de l'elegant Curzon Mayfair, que no cregui ningú que dues hores a la foscor de la sala siguin tan excitants com una festa amb substàncies que fan riure.

Tal vegada el cinema conti-

nui essent una experiència metafísica, amb l'excepció que s'ha reduït el nombre de practicants de l'antiga religió vertadera. Quan algú pronuncia l'ominós «aquesta no l'he vista», el més probable és que no hagi vist «aquesta» ni cap altra. Quan es pregunta a un ciutadà del segle XXI per les seves aficions, de segur que començarà la llista pels llibres i pel cinema. A continuació, assenyalarà que el seu estret ritme de vida no li deixa temps per a cap d'aquestes aficions. Atès que s'anomena civilització de l'oci, el nombre de persones embarcades en activitats sexuals d'alt risc i de plaer ha de ser molt major del que es reflecteix en les estadístiques. Deuen haver notat que el sexe no apareix mai entre les aficions excel·lents dels personatges públics.

Tornem sobre els nostres passos per comptabilitzar el lent declinar del nombre d'entrades venudes. Mai no es va anar tant al cinema com en els anys cinquanta, abans de la plaga televisiva. En el fons, quan es parla amb mal dissimulat plaer d'aquesta deserció massiva, es pretén veure el dia en què l'assistència es redueixi al zero absolut. Aquesta aspiració xoca amb els pressupòsits d'un dels llibres capitals dels últims temps, *La economía 'long tail'*, en què es descriu l'era Internet com un moment en què hi ha un públic per a cada situació imaginable. Per als darrers resistent, aquesta teoria conté la con-

firmació que no deixarem d'anar al cinema per la nostra voluntat. Ens l'hauran d'arrancar de les mans, per citar la frase pronunciada per Charlton Heston –aprofitam per a un sentit obituari– mentre empunyava un rifle en la pel·lícula de Michael Moore. A propòsit, cal destacar la gesta d'un documentalista que aconsegueix audiències milionàries sense més que efectuar variacions ínfimes sobre el format d'*Informe semanal*, que als Estats Units s'anomena *60 minutes* i és infinitament superior a la seva còpia.

Cada cinematografia nacional ha triat el seu cerimonial fúnebre. Atès que parlem de la competència amb la televisió i la Internet sense anomenar-les, el cinema es-

panyol tindria l'avantatge impagable de ser idèntic a les telesèries. No obstant això, ni tan sols aquesta argúcia comercial ha millorat el seu trist deambular. En un gest d'intel·ligència inusitada, els telespectadors n'han ensumat el truc i s'han quedat al sofà. O ni tan sols han descobert la trampa, perquè ja no hi ha manera de desenterrar-los del sofà. Tanmateix, la identificació entre les dues pantalles resultarà definitiva per als supervivents que encara s'enfronten amb la més gran d'aquestes. Algú hauria de comunicar als productors que ens tancam a la sala perquè és l'únic lloc on som fora de perill de l'insuportable Fernando Tejero. En convertir-lo en el protagonista únic de les seves creacions, no

aconseguiran que ens reconciliem amb la seva activitat, però sí que ens allunyem a perpetuïtat de la Setena Indústria.

Aquest article és només el número xxxviii que dedicam a l'extinció del cinema i no convé exagerar, perquè n'hi haurà d'altres. Jean-Claude Carrière, famós per la seva connexió amb Buñuel i amb el millor cinema europeu –l'equivalent francès de Rafael Azcona, segon obituari–, destacava que en els anys seixanta «els amics em deien que el teatre era una cosa del passat, i que les noves tecnologies acabarien amb aquest». Continua treballant per a l'escena, encara que un escèptic assenyalarà que obtindria més beneficis com a empleat d'Apple. Per què haurien de mesu-

rar-se totes les activitats amb la lògica del mercat, en què es considera irrelevant qualsevol activitat que no creixi al ritme de dobles dígitos anuals? Dit d'una altra manera, l'abaratiment de les cases davant l'enfonsament immobiliari no significa precisament que l'habitatge hagi deixat de tenir sentit.

Dit d'una altra manera, el retraïment del mercat cinematogràfic no hauria d'implicar forçosament que les pel·

lícules siguin avui pitjors. És a dir, les pel·lícules són avui pitjors, però caldrà cercar altres arguments per explicar aquesta pèrdua de qualitat. Davant el descens d'espectadors, la majoria dels qui escriuen sobre la mort del cinema ja no participen d'aquesta experiència. Ningú no sap que les sales estan buides, perquè les sales estan buides. Aquestes anàlisis de segona mà es refugien en arguments que no sempre mereixen un crèdit excessiu.

Per exemple, s'insisteix en la massificació asfixiant, amb la presència a la sala d'un públic renouer que ha tingut la mateixa idea que nosaltres. És a dir, se li retreu el caràcter comunitari a un fenomen comunitari que rau precisament en el contacte, i que ha funcionat com un excel·lent factor de cohesió social a preus mòdics. Acabem amb una citació optimista. «Sempre hi haurà cinema», va dir un nonagenari.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)
quart_creixent@palma.infotelecom.es

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

TERRENO

Dos De Maig, 1 - 07015

☎ 971737709 - bibelterreno@a-palma.es

Horari: Dilluns i Divendres De Les 9 A Les 15 h.

Dimarts, Dimecres i Dijous De Les 15 A Les 21 h

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1 - 07007

☎ 971490354 - bibcoll@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

ESTABLIMENTS

Carretera Esporles, 183 - 07010

☎ 971765192 - bibestabliments@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

GÈNOVA

Barranc, 22 - 07015

☎ 971405481 - bibgenova@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2 - 07009

☎ 971207505 - bibsaindioteria@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

MOLINAR

Xadò, 3b - 07008 Palma

☎ 971247649 - bibmolinar@sfa-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3 - 07007

☎ 971242155 - bibpoligondellevant@sfa-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

RAFAL VELL

Joan Estelrich Artigues, 50 - 07008

☎ 971474414 - bibrafalvell@sfa-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

SON SARDINA

Camí Passatemp, 123 - 07120

☎ 971438473 - bibsonsardina@a-palma.es

Horari: Dilluns i Divendres De Les 9 A Les 15 h.

Dimarts, Dimecres i Dijous De Les 15 A Les 21 h.

Dissabtes de les 9.45 a Les 13 h.

COORDINACIÓ DE BIBLIOTEQUES

Almudaina, 7A - C.P. 07001

HORARI: dilluns a divendres (8-15h)

e.mail: biblioteques@sfa-palma.es

CORT

Pça. de Cort, 1 - 07001

☎ 971225962 - bibcort@a-palma.es

Horari: De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

RAMON LLULL

Institut Balear, s/n - 07012

☎ 971299260 - bibramonllull@sfa-palma.es

Horari: De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27 - 07012

☎ 971722092 - caguilo@sfa-palma.es

Horari: De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30

Dimarts també de les 17 a les 20 h. Especialitzada en art

ESTUDI GENERAL

St. Roc, 4 - 07001

☎ 971495346 - bib.estudigeneral@a-palma.es

Horari: De dilluns a divendres de les 9 a les 13 h.

i de les 16.30 a les 20.30

INFANTIL

Antoni Planas Franch, 4 - 07001

☎ 971719190 - bibinfantil@a-palma.es

Horari: De dilluns a divendres de les 16 a les 20 h.

Dissabtes de 9.30 a 13.30 i de les 16 a les 20 h.

OLIVAR

Plaça de l'Olivar,

edifici Mercat de l'Olivar, 1ª planta - 07002

☎ 971726580 - bibolivar@a-palma.es

Horari: Dilluns a divendres de les 8 a les 14 h.

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

S'ARENAL

Pça Gaspar Rul-lan, 5 - 07600

☎ 971492866 - bibarenal@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9 - 07003

☎ 971758871 - bibblanquerna@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34 - 07013

☎ 971286069 - bibstacatalina@sfa-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

SON CLADERA

Cala Mitjana, 41 - 07009

☎ 971470839 - bibsoncladera@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

Dissabtes de les 9.45 a les 13 h.

SON FERRIOL

St. Joan de la Creu, 43 - 07198

☎ 971429856 - bibsonferriol@a-palma.es

Horari: dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

Dissabtes de les 9 a les 13 h.

SON FORTEZA

Sant Isidre Llaureador, 25 - 07005

☎ 971243983 - bibsonforteza@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

SON GOTLEU

Regal, 105 - 07008

☎ 971273507 - bibsongotleu@sfa-palma.es

Horari: Dilluns i Divendres De Les 9 A Les 15 h.

Dimarts, Dimecres i Dijous De Les 15 A Les 21 h.

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A - 07013

☎ 971792337 - bibsonrapinya@a-palma.es

Horari: Dilluns i Divendres De Les 9 A Les 15 h.

Dimarts, Dimecres i Dijous De Les 15 A Les 21 h.

SON XIMELIS

Cap Enderroc, 14 - 07011

☎ 971791233 - bibsonximelis@a-palma.es

Horari: Dilluns i Divendres De Les 9 A Les 15 h.

Dimarts, Dimecres i Dijous De Les 15 A Les 21 h.

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31 - 07199

☎ 971742036 - bibsantjordi@a-palma.es

Horari: Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h.

Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h.

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

Ajuntament de Palma

Gaudeix de connexió
a internet gratuïta
amb wi-fi als jardins
i a la biblioteca de la

Misericòrdia

El Consell de Mallorca aposta per les noves tecnologies,
si tens un ordinador portàtil, t'ofereix connexió gratuïta.

CENTRE CULTURAL LA MISERICÒRDIA - VÍA DE ROMA, 1 DE PALMA